

RIIPPUVUUDESTA

ROOPE LAUKKANEN 2019

FOSSIILINEN SYNTAKSI JA FOSSIILISUBJEKTI NOLLA-MÖKKI -PROJEKTIN VISUAALISISSA NARRATIIVEISSA

TAITEEN KANDIDAATIN OPINNÄYTE
ROOPE LAUKKANEN 2019

OHJAAJA: RIIKKA HAAPALAINEN
OPPONENTIT:
LAURI VASE & HEINI RASINEN

KUVATAIDEKASVATUKSEN
KOULUTUSOHJELMA

TAITEEN LAITOS
AALTO-YLIOPISTON TAITEIDEN JA
SUUNNITTELUN KORKEAKOULU

Tekijä Roope Laukkanen

Työn nimi Riippuvuudesta - Fossiilinen syntaksi ja fossiilisubjekti Nolla-mökki -projektin visuaalisissa narratiiveissa.

Laitos Taiteen laitos

Koulutusohjelma Kuvataidekasvatuksen koulutusohjelma

Vuosi 2019

Sivumäärä 41

Kieli Suomi

Tiivistelmä

Tutkielma on tapaustutkimus, joka käsittelee fossiilisten polttoaineiden käytön vaikutusta yksilön ja yhteiskuntien toimintaan kielen ja kuvien tuottamisen prosesseissa. Itsenäisiksi julistautuneet, modernit yhteiskunnat ovat aina olleet riippuvaisia fossiilisten polttoaineiden käytön tuottamasta energiasta. Fossiiliset polttoaineet, erityisesti öljy, ovat sitoutuneet kansainväliseen politiikkaan, talousjärjestelmiin sekä kielen prosesseihin. Näiden riippuvuussuhteiden ja nykyisen maailmanlaajuisen ekologisen hätätilan kontekstissa fossiilisuus on yksi merkittävimmistä 2010-luvun tutkimuskohteista, mutta tutkimusta tehdään yhä liian vähän.

Soveltamalla Antti Salmisen ja Tere Vadénin teorioita fossiilisesta syntaksista ja fossiilisubjektista tutkielma tarkastelee fossiiliriippuvuutta Neste-yhtiön Vallisaaressa sijaitsevan Nolla-mökki projektin kautta, käyttäen aineistona projektin verkkojulkaisua *Cabin life without a footprint*, joka koostuu videomateriaalista, tekstistä ja kuvista.

Tutkimusmenetelmänä kerätyn aineiston analyysissä on semiotiikkaa soveltava luenta, joka mahdollistaa rakennettujen visuaalisten narratiivien tarkastelun aineiston sisällä. Tutkimuskysymyksenä on, miten aineiston, Neste-yhtiön verkkojulkaisun, visuaaliset järjestykset ja niiden sisältämät merkit osallistuvat narratiiveihin, jotka tuottavat, ylläpitävät tai purkavat fossiilisubjektia fossiilisen syntaksin sisällä.

Tutkielma tarkastelee fossiiliriippuvuutta erityisesti kätkeytymisen mekaniikkoina, joiden vuoksi fossiiliperustainen energia esittyy kokevalle subjektille itsestäänselvyytenä ja kokemuksettomana. Tutkielmassa havainnoidaan niitä tapoja, joilla fossiilinen subjekti tuottaa itseään ja fossiilista syntaksia narratiivisissa prosesseissa, ja puretaan niitä kielellisiä myyttejä, jotka ylläpitävät fossiilisten subjektien näennäisen rationaalista maailmankuvaa. Analyysin pohjalta tutkielma esittää, että Nolla-mökki pyrkii aktiivisesti tuottamaan narratiivia kestävästä ja omavaraisesta elämäntavasta luonnossa, josta 'ihminen' on erkaantunut, mutta ei pysty pakenemaan omaa fossiiliriippuvuttaan, osoittautuen fossiiliseksi fantasiaksi omavaraisesta ja kestävästä kehityksen mukaisesta elämästä.

Tutkielmassa hahmotellaan posthumanistisia toisin tekemisen malleja ja esitellään väärinelävä kuvataidekasvatus mahdollisuutena opettaa fossiiliriippuvuutta purkavia toimintamalleja taideopeutuksessa.

Avainsanat fossiiliset polttoaineet, öljy, fossiilisuus, fossiilinen syntaksi, fossiilisubjekti, posthumanismi, narratiivit, semiotiikka, myyttisyys, luonto, Vallisaari, Nolla-mökki, Neste Oyj

SISÄLLYSLUETTELO

SISÄLLYSLUETTELO.....	2
1. JOHDANTO.....	3
1.1 Riippuvuudesta	4
1.2 Tutkielman teoreettiset ja käsitteelliset lähtökohdat	6
1.3 Aineisto	7
2. KÄSITTEET.....	8
2.1 Fossiilinen syntaksi ja fossiilisubjekti autiosaarella	9
2.2 Narratiivit ja visuaaliset järjestykset kokemusten rakentamisessa	11
2.3 Kielen rakenteet, ympäristön käsite ja posthumanismi	14
3. TUTKIMUSTAPA JA METODI.....	17
3.1 Journey to Zero	18
3.2 Semiotiikka kielijärjestelmän analyysin tukena	19
3.3 Tutkimuskysymys ja semiotiikkaa soveltava luenta	20
4. AINEISTON ANALYYSI.....	22
4.1 Verkkojulkaisu toimintaympäristönä	23
4.2 Cabin life without a footprint	23
Nolla - the cabin that was never there	24
Denotaatiot	24
Konnotaatiot	26
Selostaja-ääni	27
Myyttisyys	27
Narratiivisuus	29
Soveltaminen fossiiliseen syntaksiin ja fossiilisubjektiin	30
5. ANALYYSIN TULOKSET, PROSESSIN REFLEKTIO JA UUDET SUUNNAT.....	32
5.1 Nolla-Mökki	33
5.2 Semiotiikkaa soveltavan luennan hyödyllisyys narratiivien kriittisessä tarkastelussa	33
5.3 Marginaalit ja posthumanistiset toimintamallit	34
5.4 Prosessista	35
5.5 Uudet tutkimussuunnat ja väärinelävä kuvataidekasvatus	36
LÄHDELUETTELO.....	39

1. JOHDANTO

“Korostetaan vielä kerran: modernin itseymmäryksen mukaan tapahtui niin, että valistunut ja elinolojen parantamiseen sitoutunut eurooppalainen sivilisaatio saa käyttöönsä historiallisesti ainutlaatuisen, singulariteettia lähentelevän energialahjan, fossiilivarannot, jotka tekevät tekevät vuosikymmenissä työtä enemmän kuin useiden aikaisempien vuosisatojen ponnistukset yhteensä. Mitä tästä seuraa rationaalisen ja tuottavan subjektin hallinnassa? Ei suinkaan planeetan kukoistus, vaan suurenmoinen, ennakoimaton vaara, joka tapauksessa geologisen mittakaavan ekologinen tuho.”¹

“Pohjimmiltaan Nolla-mökin tarkoituksena on kokeilla, miten voisimme tulla toimeen vähemmällä ja nauttia sen sijaan enemmän meitä ympäröivästä luonnosta. Tämä ajatus toimi koko muotoiluprosessin punaisena lankana. Nolla-mökin prototyyppi on inspiroiva esimerkki mahdollisimman vähäpäästöisestä elämästä – joka tuo meidät askeleen lähemmäs hiilineutraalia maailmaa.”²

1.1 RIIPPUVUUDESTA

Aloitetaan totuudesta: maailma on muuttunut lopullisesti.

‘Ihmisen’³ toiminnan, erityisesti länsimaisen kapitalismin, kulutus-kulttuurin, muovintuotannon ja fossiilisten polttoaineiden käytön vaikutukset näkyvät ilmaston ja planetaaristen systeemien muutoksena: merten lämpötila nousee⁴, suuret jäätiköt sulavat⁵ ja biodiversiteetti, luonnon moninaisuus, köyhtyy⁶. World Wildlife Fund -järjestön teettämän Living Planet 2018 -raportin mukaan maailman selkärangaiset villieläinpopulaatiot ovat pienentyneet 60% vuosien 1970 ja 2014 välillä lajien elinympäristöjen tuhoutumisen vuoksi.⁷

Jatkan kysymyksellä: Miten moderni länsimainen, valistuksen jälkeinen, objektiivinen tieteen tekijäeläin on ajautunut tilanteeseen, jossa Tyynellämerellä kelluu valtava muovijätesaari⁸ ja yleistyvät ilmaston ääriolosuhteet aiheuttavat valtavia taloudellisia vahinkoja⁹? Vastaus ei ole yksinkertainen, mutta sen ydin on musta ja tahmea¹⁰.

Ilmastomuutokseen ja nykyiseen ekologiseen katastrofiin johtanut teollinen vallankumous, maatalouden koneistuminen ja kaupungistuminen eivät olisi olleet mahdollisia nykyisessä muodossaan ilman valtavaa määrää energiaa. Tämän energian ‘ihminen’ on saanut käyttöönsä fossiilisista polttoaineista: kuolleesta valosta, miljoonia vuosia sitten hajonneista esihistoriallisista organismeista, maan huokosten mädäntyneestä historiasta.

Fossiiliset polttoaineet ovat nykyelämän näkymätön edellytys. Länsimainen keskituloinen kuluttaja ajaa henkilöautoa, käyttää älypuhelinta, kantaa muoviin pakatut hedelmäpalat lämmitettyyn kotiin muovipussissa ja haaveilee uudesta lomamatkasta etelään. Energia, joka mahdollistaa tämän modernin subjektin toiminnan on kokemuksetonta¹¹, alkuperätöntä ja ruumiitonta. Ilmastoahdistus on 2000-luvun sanallistamisyritys tunteelle, jota yksilö kokee, kun tahmeaa öljyä valuu supermarketin säilykehyllyjen välistä juuri pestyille lattioille.

Tämä erityisesti länsimainen kapitalistinen elämäntapa¹² on öljys-tätahmainen ja sen vaikutukset maapallon ekosysteemeihin ovat katastrofaaliset. Öljyn tahmeus ulottuu valtioiden väliseen politiikkaan¹³, kansainvälisiin ja valtiollisiin talousjärjestelmiin sekä yksilön kognitiivisiin prosesseihin, joka tekee siitä yhden 2000-luvun merkityksellisimmistä tutkimuskohteista.

Länsimaisia rikkaita yhteiskuntajärjestelmiä leimaa fossiiliriippuvuus. Tämä riippuvuussuhde tarkoittaa, että fossiiliset polttoaineet ovat sitoutuneet kaikkiin moderneille yhteiskunnille merkittäviin prosesseihin, kuten talouteen ja valtiolliseen sekä kansainväliseen politiikkaan.

1. Salminen & Vadén 2018, 117.
2. Neste Oyj 2018, elektr.
3. Posthumanistisen tieteen hengessä on tärkeää haastaa termin ‘ihminen’ käyttö tilanteissa, joissa on mahdollista ylläpitää ajatusta ihmisestä erityislaatuksena ja kognitiivisesti ylivertaisena eläimenä. (Lisää ‘ihmisestä’ ei-ihmisenä katso Salminen & Vadén 2018, 12.) Sanan ‘ihminen’ käyttö puolilainausmerkeissä on henkilökohtainen akateeminen valintani, joka perustuu ajatukseen, että ‘ihminen’ ei ole koskaan ollut vain ihminen. ‘Ihminen’ on käsitteellinen merkityspesä, johon liittyy paljon luonnolistettua ajattelua liittyen toimijuuteen, älykkyyteen ja usein myös sukupuoleen, seksuaaliiseen suuntautumiseen ja ihon väriin. Haluan myös huomauttaa, että sanan ‘ihminen’ käyttö tässä kontekstissa on osittain epäreilu, sillä kaikkien ‘ihmis’ryhmien elämäntapojen vaikutus maapallon systeemeihin ei ole tuhoisa.
4. Heiskanen 2019, elektr.
5. Kokkonen 2018, elektr.
6. WWF 2019, elektr.
7. Living Planet 2018, WWF 2018, elektr.
8. Frilander 2018, elektr.
9. Euroopan komission mukaan tulvat aiheuttivat vuosina 1980–2011 taloudellista vahinkoa yli 90 miljoonan euron arvosta (Ilmastomuutoksen seuraukset, Euroopan komissio, elektr.)
10. Käytän tässä tutkielmassa tahmeutta kielikuvana, jolla havainnollistan fossiilisten polttoaineiden, erityisesti öljyn, vaikutusta käyttäjiinsä ja ympäristöön. Tahmeus on ominaisuus, olotila ja tunne, jonka fossiiliset polttoaineet jättävät jälkeensä puhdistusyrityksistä huolimatta. Tahmeus on myös modernille ominaisen näennäisen nestemäisyyden, liukuvuuden ja liikkuvuuden vastustusta, joka on esillä esimerkiksi pelkästään aineistona käytetyn Nesteyhtiön nimessä ja toiminnassa.
11. Salminen & Vadén 2013, 25–26.
12. Haluan huomauttaa, että mainitsemani elämäntapa, länsimainen kapitalistinen kuluttajakulttuuri, on vain osa kokonaisuutta ja maailmanlaajuisesti esimerkiksi Kiinan globaalilla talouspolitiikalla on valtava vaikutus.
13. Salminen & Vadén 2013, 35.

Fossiilisten polttoaineiden käytön normalisoituessa ne ovat piiloutuneet kielen prosesseihin itsestäänselvyksinä ja luonnolistettuna tietona.

Esimerkiksi kapitalismi ei siis ole vain kapitalismia vaan fossiilikapitalismia¹⁴, kuten Andreas Malm kirjassaan *The Origins of Fossil Capital: From Water to Steam in the British Cotton Industry* (2013) esittää. Kapitalismi vaatii toimiakseen reduktioivia, resurssikeskeisiä ajattelumalleja ja toimintansa tehokkaaseen ylläpitoon, tuotantoon, kuljetukseen ja myyntiin se vaatii energiaa, joka saadaan fossiilisista polttoaineista. Tämä riippuvuus tekee siitä fossiilikapitalismia. Käytän tästä fossiilisyyden kieleen piiloutumisen ilmiöstä Salmisen ja Vadénin termistä fossiilijärki¹⁵ johdettua termiä fossiilikieli.

Fossiilikapitalistinen sivilisaatio lepää siis uusiutumattomien luonnonvarojen käytön oikeutuksen ja edistymisuskon leveillä hartioilla¹⁶. Tämä muodostaa toimintakentän, jossa on vaikea sekä kuvitella uusia mahdollisuuksia että toimia fossiilisia systeemejä vastaan. Fossiilisuus kietoutuu ja nivoutuu kaikkeen tekemiseen, ajatteluun ja ei-ajatteluun tavalla, jolla happi sitoutuu hengittäviin eliöihin. Samalla jatkuva fossiilisten polttoaineiden käyttö yhä kiihtyvällä vauhdilla syö elämän edellytyksiä ryhmiltä, jotka ovat maantieteellisesti, taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti heikommassa¹⁷ asemassa.

Kuten aluksi ilmaisin, maailma on muuttunut lopullisesti ja muuttunut maailma tarvitsee uudenlaista tutkimusta. Fossiilisten polttoaineiden historiallisia vaikutuksia (fossiili)kapitalismiin ja demokratiaan ovat tutkineet esimerkiksi mainitsemani Andreas Malm julkaisussaan *The Origins of Fossil Capital: From Water to Steam in the British Cotton Industry* (2013) sekä Timothy Mitchell kirjassaan *Carbon Democracy: Political power in the age of oil* (2011). Energiasta ja energian käsitteestä on myös keskusteltu filosofian kentällä, yhtenä esimerkkinä Georges Bataillen *Le bas matérialisme* (1970) jota Allan Stoekl on myöhemmin kommentoinut julkaisussaan *Bataille's Peak: Energy, Religion, and Postsustainability* (2007). Fossiilisten polttoaineiden vaikutuksesta näennäisesti yksilöllisen subjektin toimintaan ja kokemukseen ei kuitenkaan ole muodostettu kattavaa teoriaa ennen Antti Salmisen ja Tere Vadénin Elo ja Anergia -kirjaa (2018).

Asetun tässä kirjoituksessa keskusteluun, jonka Salminen ja Vadén aloittivat. Tämä kandidaatin opinnäyte käsittelee yhteiskunnan fossiilisyyttä ja rakenteita, jotka on liitetty yhteen miljoonia vuosia mädänneellä biomassalla. Kirjoitan sormet tahmaisina ensimmäistä puheenvuoroani keskusteluun, jossa kaikkien kieli on fossiilikieltä. Tutkielmassani minua kiinnostavat erityisesti visuaaliset narratiivit ja tavat, joilla fossiilisyyden piiloutuu visuaaliseen kenttään ja visualisoituvaan kieleen.

14. Salminen & Vadén 2018, 83, 139.

15. Mt., 85.

16. En ole tässä tutkielmassa käsitellyt muita energian tuotantomuotoja, esimerkiksi ydinvoimaa, sillä tapaustutkimukseni materiaali on keskittynyt fossiilisiin polttoaineisiin ja niiden vaikutuksiin. Ydinvoiman vaikutuksista käydään kuitenkin nähdäkseni hyvin samanlaista keskustelua, jossa energia esittyy kokemuksettomana ja seurauksista vapaana samalla, kun sitä tarjotaan ratkaisijaksi fossiilisten polttoaineiden tuottamiin ongelmiin. Tämän tutkielman kirjoittamisen aikoihin käydään keskustelua esimerkiksi pienydinvoimaloiden mahdollisuuksista energiantuotannossa (Heima 2019, elektr.).

17. "Heikommassa asemassa" voidaan ymmärtää hyvin (fossiili) kapitalistisena ilmauksena, sillä se viittaa ryhmiin, joilla on vähemmän resursseja ja kulutusvoimaa, usein pitkän historiallisen lännen ryöstön ja sorron seurauksena.

Kirjoitan kuvataidekasvattajan näkökulmasta mökistä, joka odottaa autiosaarella omavaraisuuden ja fossiilittoman elämän lupauksen kanssa.

1.2 TUTKIELMAN TEOREETTISET JA KÄSITTEELLISET LÄHTÖKOHDAT

Tämän tutkielman selkärangan on muodostanut tapaustutkimukseni Antti Salmisen ja Tere Vadénin kirjassaan Elo ja Anergia (2018) esittämään teoriaan fossiilisesta syntaksista¹⁸ ja fossiili-subjektista¹⁹. Nämä kaksi käsitteellistä työkalua mahdollistavat modernin subjektin tarkastelun sen fossiiliriippuvuuden kautta. Tästä huolimatta kaikki esittämäni kritiikki ja tutkimus tapahtuu aina systeemin sisältä käsin ja on tämän vuoksi (fossiili)subjektin toimintaa, joka on (fossiili)järjen saastuttamaa ja tapahtuu (fossiili)kielen kautta. Objektiivinen ja etäinen tutkimusote ei siis ole mahdollinen²⁰, sillä en voi irrottaa itseäni prosesseista, joita tutkin.

Koska elämme fossiilikapitalistisessa sivilisaatiossa ja olemme sen aktiivisia käyttäjiä, tuottajia ja ylläpitäjiä, syntyy erityinen haaste hahmottaa fossiilisen järjestelmän vaikutusta kieleen, ajatteluun ja toimintaan. Salminen ja Vadén hahmottavat itsensä piilottavaa fossiilista syntaksia kielellisesti käyttämällä etuliitettä 'fossiili' kuvaamaan, miten fossiiliset energialähteet ovat muokanneet niitä käyttäneitä subjekteja ja niistä riippuvaisia yhteiskuntajärjestelmiä ja seuraan tutkielmassani heidän toimintatapaan.

Hyödyntämällä Salmisen ja Vadénin kielellisiä työkaluja fossiilisen modernin lihallistamiseen on mahdollista analysoida ja tutkia erilaisten visuaalisten ja kielellisten järjestelmien vaikutusta fossiilisen subjektin rakentumiseen ja itsensä toistamisen mekaaniikoihin. Tutkimuskysymyksenäni on miten aineiston, Neste-yhtiön verkkojulkaisun *Cabin life without a footprint*, visuaaliset järjestykset ja niiden sisältämät merkit osallistuvat narratiiveihin, jotka tuottavat, ylläpitävät tai purkavat fossiilisubjektia fossiilisen syntaksin sisällä?

Käsitteellisten työkalujen lisäksi hyödynnän tutkielmassani semiotiikkaa soveltavaa luentaa, jonka esittelen tarkemmin luvussa 3. Lähestyn materiaalia kuvastojen ja niiden sisältämien merkkien ja tuotettujen narratiivien analyysin kautta ja sovellan purkamaa materiaaliin fossiilisen syntaksin ja fossiilisubjektin käsitteitä, etsien mahdollisia yhteyksiä fossiilisen subjektin tuottamiseen, toistamiseen tai purkamiseen. Semiotiinen luentani pohjaa muun muassa Altti Kuusamon²¹ ja Janne Seppäsen²² kirjoihin katsomisesta, semiotiikasta ja visuaalisista järjestyksistä.

18. Salminen ja Vadén 2018, 81.

19. Mt., 81.

20. Lähtökohtaisesti olen tutkijana ja (luokka)tieteen tekijänä länsimainen, valkoinen fossiiliporvarillinen subjekti, jonka toiminta osallistuu aktiivisesti fossiilipolttoaineiden tuottamien rakenteiden ylläpitoon ja uusintamiseen fossiilisten polttoaineiden mahdollistamalla toimintakentällä. Tästä johtuen kykenen tarkastelemaan ja analysoimaan fossiilisten polttoaineiden vaikutusta subjektiin, kieleen ja yhteiskuntaan vain järjestelmän sisältä käsin ja omien etuoikeuksieni mahdollistamalla alustalla.

21. Kuvien edessä - Esseitä kuvan semiotiikasta, Kuusamo 1990.

22. Katseen voima, Seppänen 2001.

1.3 AINEISTO

Valitsin tämän tutkielman aineistoksi öljy-yhtiö Nesteen *Journey to Zero* -kampanjan²³ Nolla-mökki projektin ja verkkojulkaisun *Cabin life without a footprint*²⁴. Neste Oyj, aiemmin *Neste Oil Oyj* ja *Fortum Oil and Gas Oy* on suomalainen öljynjalostus- ja markkinointiyhtiö. Vuonna 1948 perustetun yhtiön toiminta on perustunut öljy- ja kemiateollisuuteen, kaasun välittämiseen, varustamatoimintaan sekä öljynetsintään ja -tuotantoon.

Vuonna 2015 yhtiö muutti nimensä *Neste Oil Oyj:stä Neste Oyj:ksi*. Muutosta perusteltiin yhtiön siirtymisellä fossiilisen raakaöljyn käytöstä yhä enemmän uusiutuvien polttoaineiden kehittämiseen²⁵. Vuonna 2015 Neste nimettiin myös Cleantech Finland julkaisussa maailman suurimmaksi uusiutuvan dieselin tuottajaksi²⁶.

Neste-yhtiö ja sen julkaisut ovat mielenkiintoinen tutkimuskohde, sillä yhtiön toiminta ja markkinointi linkittyy välittömästi fossiilikapitalismiin ja fossiilisten polttoaineiden ylläpitämään talouteen. Yhtiö on lähivuosina siirtynyt tuottamaan uusiutuvia energiamuotoja, mutta sen historia on öljystä tahmea ja se on yhä fossiilikapitalistinen toimija, jolla on selkeä tarve tuottaa uudenlaisia narratiiveja yhtiön toiminnasta ja sen ekologisesta kestävydestä. *Journey to Zero* on yhtiön kestävä kehityksen kampanja, jonka toiminnan ympärille yhtiö on aktiivisesti rakentanut narratiiveja vaihtoehtoisista, puhtaista ja saastuttamattomista elämäntavoista.

Tutkielmassani olen keskittynyt erityisesti verkkojulkaisun *Cabin life without a footprint*²⁷ visuaalisen materiaalin tuottamiin narratiiveihin ja niiden mahdolliseen yhteyteen Salmisen ja Vadénin teoretisoimaan fossiiliseen syntaksiin, jota käsittelen tarkemmin luvussa 2. Visuaalisella materiaalilla tarkoitan verkkojulkaisun sisältämiä kuvia, videomateriaalia, tekstiä sekä näiden sisältöjen kokonaisuuksia. Käsittelen tarkemmin Neste yhtiön *Journey to Zero* -kampanjaa ja *Cabin life without a footprint* -verkkojulkaisua luvussa 3 ja analysoin rajaamani aineistomateriaalin luvussa 4.

Luvussa 5 pyrin selvittämään tutkielman tuloksia ja arvioin kehittämäni semiotiikkaa soveltavan luennan toimivuutta tutkielmassani, reflektoin tutkielman etenemisprosessia ja luonnostelen mahdollisia uusia kysymyksiä ja tulevaisuuden tutkimussuuntia sekä tutkimuksen yhteyksiä kuvataidekasvatuksen tutkimukseen.

23. *Journey to Zero*, Neste Oyj 2018, elektr.

24. *Cabin life without a footprint*, Neste Oyj 2018, elektr.

25. Neste Oyj 2015, elektr.

26. Cleantech Finland 2015, elektr.

27. *Cabin life without a footprint*, Neste Oyj 2018, elektr.

2. KÄSITTEET

Tässä luvussa hahmottelen niitä teoreettisia käsitteitä, jotka muodostavat tutkielman kehyksen ja mahdollistavat aineiston analyysin ja dialogin. Aloitan Antti Salmisen ja Tere Vadénin fossiilisen syntaksin ja fossiilisubjektin käsitteistä, jatkan käsittelemällä narratiiveja ja visuaalisia järjestyksiä ja päätän luvun pohtimalla kieltä, kielen rakenteita ja posthumanismia.

Käsitteet, jotka olen valinnut tutkielmani rangaksi ja ajattelun mahdollistajiksi, erityisesti fossiilinen syntaksi ja fossiilisubjekti, ovat yhteydessä aineiston muotoon ja valitsemiini metodisiin lähestymistapoihin. Fossiilinen maailma on sirpaleinen ja monialainen, jonka vuoksi yritykseni puhua fossiilisuudesta on väistämättä epätäydellinen, mutta valitsemieni käsitteiden avulla on mahdollista tuottaa uutta, arvokasta tietoa ja uusia näkökulmia.

2.1 FOSSIILINEN SYNTAKSI JA FOSSIILISUBJEKTI AUTIOSAARELLA

Neste-yhtiön verkkojulkaisun otsikoinnissa kerrotaan, että Nolla-mökki rakennetaan perhosten valtaamalle autiosaarelle.²⁸ Mie-likuva on kaunis. Se houkuttelee kuvittelemaan paikan, jonka luonto on ottanut takaisin²⁹ ja täyttänyt monimuotoisella elämällä, ja nyt Nolla-mökki tarjoaa pääsyn tähän pohjoiseen paratiisiin. Otsikkoon ja erityisesti autiosaaren käsitteeseen piiloutuu ajatus jostain yhteiskunnasta erillisestä, luonnollisesta ja puhtaasta. Autiosaari tarkoittaa ihmisistä autiota, ei elämästä.

Vallisaari, johon verkkojulkaisun otsikossa viitataan, avattiin yleisölle ensimmäisen kerran 1700-luvun jälkeen, kun se siirtyi Metsähallituksen omistukseen vuonna 2016. Suuren suosion saavuttanut biologisesti monimuotoinen saari kärsi nopeasti 'ihmisen' läsnäolosta, kun valmiiksi raivatuilta reiteiltä poikkeavat vierailijat tuhosivat saaren aluskasvustoa ja esimerkiksi kallioiden ainutlaatuista jäkäläkasvustoa.³⁰ Tästä huolimatta kaksi vuotta myöhemmin Nesteen tiedotuksessa Vallisaareen viitataan autiosaarena. Haluan käyttää tätä esimerkkinä hahmottaakseni Antti Salmisen ja Tere Vadénin teoriaa fossiilisesta syntaksista ja fossiilisubjektista³¹, joiden historiallinen pohja on esimerkiksi filosofi Michel Foucault'n³² ajatuksissa.

Tämän tutkielman ytimessä ovat fossiiliset energialähteet ja niiden vaikutus nykyiseen yhteiskuntaan, subjektiviteettiin ja kulttuuriin. Fossiilisia polttoaineita ovat öljy, maakaasu ja hiili. Nämä energialähteet ovat syntyneet muinaisten kasvien, merieliöiden sekä näiden eliöiden jäännösten biomassasta, jotka ovat lahonneet hitaasti veden alla ja lopulta varastoituneet maaperään.³³ Näiden energialähteiden käyttöönotto on mahdollistanut 'ihmiskunnan' historiassa ainutlaatuisen ajanjakson, jonka vaikutukset näkyvät nyt planeettamme ilmaston lämpenemisenä ja globaalina ilmastokatastrofina.

Fossiilisista energialähteistä erityisesti tahmea öljy on sitoutunut globaaliin ja valtiotasoiseen politiikkaan, suurvaltojen valtasuhteisiin, perustaltaan fossiiliseen kapitalismiin, luonnontieteisiin, markkinatalouteen ja yksilöllisen subjektin kokemukseen. Antti Salminen ja Tere Vadén puhuvat kirjassaan *Energia ja Kokemus* (2013) öljyn vieraannuttamisesta.³⁴

Öljy vieraannuttaa meidät materiasta ja toiminnasta tuottamalla liian pitkiä "palautusmekanismeja" (*feedback loops*) joita me emme kykene enää tunnistamaan³⁵. Energia, jota käytämme nykyisen elämänmuotomme ylläpitoon, on subjektin kokemukselle vierasta ja seurauksista vapaata.

28. Perhosten valtaamasta autiosaaresta tuli Nolla-mökin koti, Neste Oyj 2018, elektr.

29. Käytän tässä ajatusta luonnon takaisin ottamasta paikasta, joka itsessään on yleisesti käytetty paradoksaalinen kielikuva, sillä se viittaa paikkaan, josta luonto on pakotettu ulos ja jonka se on nyt ottanut takaisin. Tämä kielikuva vaatii hyväksymään sen, että jotkut paikat ovat luonnottomia ja että 'ihminen' itsessään on jotain luonnosta erillistä.

30. Kunnas 2016, elektr.

31. Salminen & Vadén 2018, 81.

32. Foucault 1966.

33. Energiamaailma 2019

34. Salminen & Vadén 2013, 3.

35. Mt., 37.

Tämä öljyinen sokea piste vaikuttaa myös subjektin käsitykseen todellisuudesta ja esineet, erityisesti teknologiset laitteet, menettävät yhteytensä todellisiin prosesseihin kuten kaivostoimintaan, energiantuotantoon ja poliittisiin kriiseihin kuten sotiin. Öljyn ja muiden fossiilisten energialähteiden näkymätöntä vaikutusta ajatuksiimme pysyvyydestä ja yleispätevyydestä Salminen ja Vadén kutsuvat naftismiksi³⁶ ja näiden energialähteiden seurausten tutkimusta naftologiaksi³⁷, jota myös tämä tutkielma edustaa.

Fossiilisten polttoaineiden vaikutusten mahdollistamaa globaalia toimintaympäristöä Salminen ja Vadén kutsuvat kirjassaan Elo ja Anergia (2018) fossiiliseksi syntaksiksi³⁸. Syntaksilla tarkoitetaan kielellistä järjestelmää, joka syntyy merkkijärjestelmien, kielen merkkien ja merkkiyhdistelmien keskinäisistä suhteista. Syntaksi määrittelee säännöt ja periaatteet, joilla sanoista rakennetaan lauseita. Syntaksiset³⁹ säännöt itsessään eivät kuitenkaan tee lauseista merkityksellisiä, vaan niitä noudattavilla yksilöillä ja ryhmillä tulee olla valmiuksia tulkita ja soveltaa merkkejä, joilla lauseita luodaan.

Tästä johdettuna fossiilinen syntaksi on kielellinen järjestelmä, joka on syntynyt vuorovaikutuksessa fossiilisten polttoaineiden käytön kanssa. Tässä kontekstissa fossiiliset polttoaineet ymmärretään käyttöliittymänä, joiden käyttö on muokannut 'ihmissubjektin' kielen merkityksiä ja rakennetta. Käyttöjärjestelmän vaikutus käyttäjänsä on mahdollista ymmärtää esimerkiksi älypuhelimien avulla: käyttämällä älypuhelimia me opimme, miten laite toimii ja miten sitä käytetään mahdollisimman tehokkaasti, muokaten omia toimintamallejamme ja ajatteluamme käyttöliittymään sopivaksi. Samaa periaatetta voi soveltaa myös fossiilisiin energialähteisiin.

Antti Salminen ja Tere Vadén puhuvat fossiilisesta syntaksista kaikkina niinä rakenteina, joita tarvitaan fossiilisessa riippuvuussuhteessa toimittaessa.⁴⁰ Nämä tahmeat rakenteet vaikuttavat kielelliseen merkityksenantoon, polttoaineiden merkitykseen yhteisöille, globaaliin markkinatalouteen ja kapitalismiin sekä subjektin maailmankuvaan. Tämä vuorovaikutuksellisten suhteiden kokonaisuus mahdollistaa väliaikaisen ja kestäättömän toimintaympäristön fossiilisten polttoaineiden luomalla perustalla ja rajoittaa niihin liittyviä käytäntöjä, joilla toimintaympäristön muuttaminen olisi mahdollista.

Fossiilinen syntaksi on siis fossiilisten polttoaineiden käytön seurauksena synnytetty kielijärjestelmä, joka aktiivisesti kätkee fossiilisten polttoaineiden tahmeuden ja niiden aiheuttaman riippuvuuden niitä käyttäviltä fossiilisubjekteilta. Fossiilisubjekti on fossiilisen syntaksin rakentama ja sen toimintaa ylläpitävä käyttäjä. Fossiilisubjekti uudistaa fossiilisen syntaksin rakenteita ja monistaa itseään näennäisen rationaalisissa prosesseissa vierauttamisen ja narratiivien mekaniikoilla. Näiden prosessien tuloksena on fossiilisubjektin näkökulmasta yhtenäinen maailmankuva, johon fossiilisuus on piiloutunut.

36. Salminen & Vadén 2013, 200.

37. Mt., 199.

38. Salminen & Vadén 2018, 81.

39. Tieteen termipankki 2019, elektr.

40. Salminen & Vadén 2018, 81.

Riippuvuus fossiilisesta energiasta ja fossiilisesta materiasta, esimerkiksi öljystä jalostetusta muovista, sekä fossiilisilla polttoaineilla tehdystä kaupasta piiloutuu fossiilisten subjektien käyttämään kieleen puheena tehokkuudesta, tuotannosta, kulutuksesta ja taloudesta. Salminen ja Vadén argumentoivat, että taloustiede on pohjimmiltaan yksi fossiilisen syntaksin muoto⁴¹, sillä talouden ymmärtäminen ”omalakisena etujen optimointijärjestelmänä”⁴² on mahdollista vain irrottautumalla aineellisen talouden rajoista käyttämällä fossiilisia polttoaineita. Riippuvuus fossiilisista polttoaineista piiloutuu juuri tämänkaltaisiin irrottautumisen ja etäisyyden järjestelmiin, jotka ovat mahdollisia vain fossiilisten polttoaineiden tuottamalla energialla.

Palaan nyt takaisin esimerkkiin autiosaaresta, jonka perhoset ovat vallanneet. Käyttämällä Vallisaaresta käsitettä autiosaari, Neste-yhtiön käyttämä fossiilikieli asettaa sen vastakkain asuttujen alueiden kanssa, tässä tapauksessa esimerkiksi lähellä sijaitsevan Helsingin kaupungin kanssa. Saari ja Nolla-mökki, jota kuvailen tarkemmin luvussa 3, asetetaan samaan koskemattomuuden kontekstiin ja esitetään fossiilisista polttoaineista riippumattomana luonnontilana. Todellisuudessa saari ei kuitenkaan ole koskematon tai fossiilisten polttoaineiden vaikutusten, kuten ilmastomuutoksen tai muovijätteen ulottumattomissa. Siihen rakennetut käsitykset ovat esimerkki fossiilisen subjektin toiminnasta, jossa fossiiliset polttoaineet ja niiden vaikutukset piiloutuvat kieleen⁴³.

2.2 NARRATIIVIT JA VISUAALISET JÄRJESTYKSET KOKEMUSTEN RAKENTAMISESSA

Neste yhtiön käyttämä otsikointi perhosten valtaamasta autiosaaresta on toimiva esimerkki myös narratiivien vaikutuksesta fossiilisen subjektin toimintaan. Käyttämällä valittuja käsitteitä, kuten ”autiosaari” ja ”perhonen”, Neste yhtiön on mahdollista kiinnittyä vakiintuneisiin merkityksenannon mekanismeihin ja luoda hallittu kuva Nolla-mökin sijainnista narratiivin avulla.

Narratiivit eli kertomukset ovat olennainen osa kaikkea viestintää. Me tuotamme jatkuvasti narratiiveja itsestämme ja muista toiminnoista arkipäiväisessä viestinnässä ja kertomuksellisuutta käytetään myös mainonnassa suostuttelun strategiana. Narratiivien avulla on mahdollista muokata yksilön kokemusta ja vaikuttaa esimerkiksi emotionaalisiin reaktioihin. Tarinallisuus onkin kaikkialla ja ne ovat olennainen osa sosiaalisen median, journalismin ja politiikan toimintamalleja, jotka verkottuvat toisiinsa ja muihin viestinnän kenttiin kuten mainontaan.

Sosiaalisen median alustat kuten Facebook, Instagram ja Twitter mahdollistavat tiettyjen yksittäisten tarinoiden leviämisen lyhyessä ajassa maailmanlaajuisessa nykykulttuurissa esimerkiksi algoritmien, aihetunnisteiden ja jakamismekaniikkojen avulla.

41. Salminen & Vadén 2018, 85.

42. Mt., 85.

43. Fossiilista syntaksia ja fossiilisubjektia ei ole tutkittu Antti Salmisen ja Tere Vadénin kirjan Elo ja Anergia (2018) ulkopuolella, mikä näkyy teoriapohjani yksinäisyytenä. Tämä on otettava huomioon tutkielman tarkastelussa.

Narratiivin levitessä laajalle mahdollistuu sen muuttuminen edustavaksi ja lopulta normatiiviseksi⁴⁴. Narratiivit, visuaaliset ja verbaliset, osallistuvatkin yhteiskunnan myyttisyyden⁴⁵ rakentumiseen.

Kolumnissaan *Kertomuksen vaarat* Maria Mäkelä esittää, että kokemukseen pohjautuvilla kertomuksilla on vaara sumentaa suhteellisuudentajuamme.⁴⁶ Kokemukseen pohjautuva, usein yksilöllinen kertomus ei perustu systemaattisesti kerättyyn dataan, eivätkä suuret yhteiskunnalliset ja planetaariset katastrofit ole sovitettavissa kääntymys- tai sankaritarinoiden kehyksiin, sillä niiden yllyksilölliset mittasuhteet ylittävät subjektiivisen perspektiivin⁴⁷.

Nolla-mökki ja sen ympärille rakennettu narratiivi perustuu yksilöllisen kokemuksen korostamiseen, mutta se ei aseta itseään planetaarisen katastrofin, ilmastonmuutoksen ja ekologisen tuhon, kontekstiin vaan esittäytyy omavaraisena elämänä luonnonympäristössä ilman näiden ilmiöiden uhkakuvia.

Narratiivien tarkastelu fossiilisen syntaksin tutkimuksessa on olennaista, sillä narratiivit ovat fossiilisubjektin keino ylläpitää itseään fossiilisen syntaksin sisällä. Vieraantuminen fossiilisten polttoaineiden vaikutuksista, näennäisen realistinen ja rationaalinen maailmasuhde sekä kehitysajattelu ovat kaikki mahdollisia narratiivien kokemusta rakentavien mekanismien avulla. Narratiivit eivät ole ainoastaan kielen ilmiö, sillä narratiiveja rakennetaan myös visuaalisesti ja yhä visualisoituva toimintaympäristömme ja kieli tarkoittaa sitä, että visuaaliset järjestykset ja niiden sisäänrakennetut narratiivit ovat yhä suuremmassa osassa fossiilisen subjektin toimintaa.

Janne Seppänen kirjoittaa visuaalisista järjestyksistä kirjassaan *Katseen voima* (2004). Visuaaliset järjestykset ovat verkosto sopimuksia ja käytäntöjä, jotka määrittävät, miten tietyt visuaaliset entiteetit kuten esineet, oliot ja kuvat tulkitaan, ilmaistaan, rajataan, muokataan tai vaihtoehtoisesti piilotetaan. Erilaisilla toimijoilla kuten yhteisöillä, yrityksillä ja julkaisijoilla on omat visuaaliset järjestyksensä, mutta myös "väline itsessään sisältää visuaalisia järjestyksiä"⁴⁸. Visuaaliset järjestykset syntyvät tai synnyttävät itseään 'ihmisen' toiminnan kautta kahdella tavalla: ihmisen tuottaessa uusia objekteja ja visuaalisia representaatioita sekä niiden tulkitsemisen prosesseissa.

Nolla-mökin verkkojulkaisun kontekstissa visuaalisia järjestyksiä voidaan tarkastella tavoilla, joilla julkaisu luo oman visuaalisen järjestyksensä, sekä niiden visuaalisten järjestysten kautta, joihin julkaisu asettuu. Julkaisun sisällä visuaalinen järjestys syntyy tavoista, joilla kuvat, videomateriaali ja teksti ovat yhteydessä toisiinsa ja miten ne luetaan toistensa keskinäisissä suhteissa.

44. Mäkelä 2017, elektr.

45. Myyttisyys on semiotiikassa käytetty kuvan taso, jolla kuvataan erityisesti kuvien normeja ja kyseenalaistamattomia totuuksia. Käsittelen tarkemmin myyttisyyttä luvussa 3.

46. Mäkelä 2017, elektr.

47. Mt., elektr.

48. Seppänen 2001, 34.

Cabin life without a footprint -verkkajulkaisua tarkastellessa voidaan tutkia, miten teksti asettuu kuvan yhteyteen niin, että se tukee kuvan tuottamaa narratiivia: kuvassa kaksi henkilöä kävelee kuvaajasta poispäin kivikkoisessa maisemassa. Henkilöiden taustalla näkyy ryhmittymä puita. Tekstissä kuvan vieressä sanotaan, että Nolla-mökki on mielenkiintoinen yhdistelmä luonnon valtakunnassa elämistä vähäisillä tarvikkeilla, ja samalla läheisyyttä kaupungin keskustaan⁴⁹. Teksti kontekstoi kuvan ja tarjoaa mahdollisen lukutavan, tukien kuvasta herääviä narratiivisia oletuksia. Kuvan ja tekstin vierekkäisyys tuottaa olettamuksen, että ne ovat yhteydessä toisiinsa. Esimerkiksi tekstin puhuessa Vallisaaresta myös kuvan oletetaan representoivan saaren maisemia. Olemassa oleviin visuaalisiin järjestyksiin, kuten mainonnan kuvastoihin, julkaisu taas asettuu käyttämällä tiettyjä ilmaisukeinoja viestinnässään.

Visuaaliset järjestykset ovat osa 'ihmisten' vuorovaikutusta ja kuten merkit, myös niihin liittyy erilaisia uskomuksia, odotuksia, toiveita ja tunteita. Toisin sanoen 'ihminen', kuten aiemmin todettiin, luo visuaalisia järjestyksiä, mutta visuaaliset järjestykset myös muokkaavat sosiaalista käyttäytymistä, toimintamalleja ja ajattelua. Erityisesti kuvallisuus, joka on vahva osa identiteettipolitiikkaa, viestintää, markkinointia ja oppimisen prosesseja, sekoittuu tiedostamatta ajattelun prosesseihin⁵⁰. Erilaisilla kuvastoilla ja representaatioilla on vahva vaikutus siihen, mitä pidetään haluttavana ja näennäisen normaalina. Kuvallisuus ja kuvalliset strategiat ovat merkittävässä osassa kokemusten muokkaamisessa ja erilaisten narratiivien kertomisessa ja vakiinnuttamisessa paikalliseksi tai globaaleiksi kokemuksiksi.

Erityisen kiinnostavaa tutkielmani ja aineiston kannalta on valokuvan historiallinen asema todistavana mediana, jonka merkit asettuvat todellisuuden tilalle tavalla, jota ei kyseenalaisteta. Valokuva sisältää siis paljon sopimuspohjaisia visuaalisia käytäntöjä, jotka vaikuttavat sen lukemiseen. Valokuvan todellisuuden tulkitaan olevan suora kuvaus siitä todellisuudesta, mitä merkki kuvaa. Tämä siitä huolimatta, että valokuva on aina ollut muokausaltis media, mutta muokkauksen käytännöistä on erityisesti digikuvauksen aikana tullut näkyvämpiä. Esimerkiksi Nolla-mökin verkkajulkaisuissa käytettyjä kuvia on muokattu niin, että ne asettuvat nykyisiin konventioihin kauniista kuvasta ja tuottavat tietynlaisia mielikuvia Vallisaaresta ja Nolla-mökistä. Haaleat, viileät värit, terävyys ja yltäkylläisen luonnonvalon korostaminen tuottavat mielikuvia rauhallisesta, miellyttävästä ja erityisesti pohjoisesta ympäristöstä. Käsittelen aineiston kuvia tarkemmin luvussa 4.

49. *Cabin life without a footprint*, Neste Oyj 2018, elektr.

50. Seppänen 2001, 39-40.

2.3 KIELEN RAKENTEET, YMPÄRISTÖN KÄSITE JA POSTHUMANISMI

Palaan jälleen ajatukseen Vallisaaresta autiosaarena. 'Ihmisen' tuottamalla kielellisillä kategorioilla, joilla aktiivisesti tuotetaan hierarkioita, on mahdollista perustella muiden organismien käyttöä resursseina hyödyn ja eloonjäämisen nimissä. Ympäristö, luonto, eläin ja 'ihminen' eivät ole kuitenkaan objektiivisia, arvovapaita käsitteitä, sillä ne sisältävät aina kieleen sisäänrakennettuja arvottavia rakenteita. Esimerkiksi autiosaaren käsite sisältää ajatuksen autiosta, 'ihmisestä' vapaasta tilasta, joka merkitsee mahdollisuutta vielä löytämättömien resurssien käyttöönottoon ja valtaukseen.

Autiosaari on esimerkki siitä, miten 'ihminen' käsittää luonnon ja itsensä suhteen 'ympäristön' käsitteen kautta. Michel Serres esittää kirjassaan Luontosopimus (1994), että sanan 'ympäristö' käyttö viittaa johonkin meitä ympäröimään ja meihin keskittyneeseen toimintaan ja tämä tapa ymmärtää suhdettamme muihin organismeihin asettaa 'ihmisen' keskiöön. Tämän vuoksi Serres ehdottaa, että asiat, jotka ennen ymmärrettiin ympäröivän meitä, pitää nyt asettaa keskiöön ja 'ihminen' niiden reunoille tai sisään kuten loiset, sillä loisen tavoin 'ihminen' käyttää planeetan resursseja antamatta mitään takaisin.⁵¹

Myös Nolla-mökin verkkojulkaisun viestinnässä, johon palaan tarkemmin luvussa 4, Nolla-mökki tuodaan Vallisaaren luonnon ympäröimäksi⁵². Mökin vierailijat asemoidaan tilanteeseen, jossa heillä on ihanteellinen asema ja oikeus käyttää saaren luontoa, joka on kielellistetty resursseiksi vierailijoiden käyttöön tarjoamalla saaren luonto ravinnoksi ja meren levä kasvonaamioita varten. Ilman velvoitetta ottaa vastuuta aiheuttamistaan vaikutuksista saaren luontoon ja sen biologisiin systeemeihin. Saaren vierailijat houkutellaan visuaalisten ja kielellisten strategioiden avulla loismaan saaren luonnossa, esimerkiksi esittämällä haaste mökissä vierailuun ja sen tarjoaman kokemuksen läpi elämiseen.

Serresin lois-käsitteen kautta hahmottelen lopuksi posthumanistista ajattelua, jossa Serresin tavoin pyritään poistamaan 'ihminen' kielen ja toiminnan prosessien keskiöstä, joka on ollut humanismin määrittävä piirre. Posthumanismi tarkastelee uudelleen historiaa, humanismia ja tulevaisuutta näkökulmasta, jossa ihminen ja käsityksiimme rakennettu ihmisen hierarkkinen asema muusta elollisesta poikkeavana yli-eläimenä, jolla on mahdollisuus ja oikeus luonnonresurssien⁵³ käyttöön, puretaan. Sen sijaan katse siirretään toimijoiden verkostoon ja ajatukseen ihmisestä poikkeuksellisenä vain siksi, että olemme kehittyneet yhdessä materiaalistien ja teknologisten muotojen kanssa⁵⁴. Kuten loinen, joka kehittyy loisimansa organismin kanssa.

51. Serres 1994, 63.

52. Cabin life without a footprint, Neste Oyj 2018, elektr.

53. Luonnonresurssit on fossiilikapitalistinen termi: fossiilisten polttoaineiden käyttö mahdollistaa kaiken elollisen uudelleenkategoriointin resursseiksi, joita 'ihminen' voi käyttää kehityksen nimissä.

54. Lummaa & Rojola 2014, 14.

Posthumanismi itsessään on sateenvarjotermi, joka pitää sisällään monia toisistaan poikkeavia ajattelutapoja ja tieteellisiä suuntia, joita yhdistävät esittelemäni 'ihmis'keskeisyyden purkaminen tai vaihtoehtoisesti ihmisyyden rajojen uudelleen hahmottaminen. Tässä tutkielmassa olen käyttänyt posthumanismi-käsitteen hahmottamiseksi Lea Rojolan ja Karoliina Lummaan toimittamaa kirjaa *Posthumanismi* (2014) ja käytän posthumanismia käsitteenä, jonka avulla kartoitan erilaisia toimintatapoja ja ajattelumalleja, jotka purkavat 'ihmis'keskeisyyttä ja 'ihmis'subjektin asemaa erityislaatuisena ja erityiskykyisenä yksilönä.

55. Lummaa & Rojola 2014, 14.

56. Mt., 14.

57. Mt., 28.

Fossiilinen syntaksi on myös mahdollista ymmärtää posthumanistisen kehyksen kautta niin, että fossiilisubjekti kategorisoi elollisen objekti-subjekti, elollinen-eloton, elossa-kuollut (elollisen sisäinen kategorisointi) ja ihminen-eläin -kategorioiksi, jotka mahdollistavat hierarkian syntymisen, resurssi-ajattelun ja fossiilisten polttoaineiden käytön oikeutuksen. Nämä kielellisen kategorioinnin mekanismit ovat modernin yhteiskunnan harjoittaman sorron, riiston ja ekologisen tuhovoiman perusta yhdessä fossiilisten polttoaineiden työvoiman kanssa. Posthumanismi pyrkii hahmottamaan ajattelua näiden kategorioiden ulkopuolella ja välissä, rakentaen uusia mahdollisuuksia toimia yhteydessä muiden organismien kanssa⁵⁵.

Posthumanismi haastaa humanistisen kategoris-hierarkkisen ajattelun ja pyrkii laajentamaan sekä purkamaan subjektiuden käsitettä ja erityisesti ihmissubjektin korostettua ainutlaatuisuutta, jota usein puolustetaan ihmisen kyvyillä kielelliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen toimintaan. Posthumanismi esittää myös kritiikkiä intentionaalisen toimijuuden, essentialismin ja kielellisesti käsitellyn subjektiuden käsitteisiin⁵⁶. Tämän kritiikin kontekstissa myös fossiilinen subjekti ja subjektin yksilöllinen toimijuus on mahdollista haastaa, sillä fossiilisen subjektin käsite perustuu ajatukseen ainakin näennäisen itsenäisestä yksilöstä, jolla on mahdollisuus toimia itsenäisesti ja riippumattomasti, vaikkakin fossiilisen syntaksin rajatussa toimintaympäristössä.

Tutkimusalana posthumanismille voidaan myös esittää kritiikkiä muun muassa sen julistuksesta irrottautua humanismista ja olla jotain sen "jälkeen". Asettumalla ajallisesti eteenpäin ja myös vastakkain humanismin kanssa se sekä ylläpitää humanismia eikä pääse irti humanismin ihmiskäsityksestä itsenäisenä ja vapaan tahdon omaavana yksilönä, jolla on mahdollisuus päättää humanismin lopusta⁵⁷.

Tutkielmani kannalta posthumanistisen ajattelun soveltaminen on kuitenkin kiinnostavaa, sillä fossiilisubjekti itsessään on muinaisesta biomassasta riippuvainen. Ympäristön keskelle itsensä asettanut 'ihminen' osoittautuu posthumanistisen ajattelun valossa loisen fantasiaksi luonnosta erkaantumisesta ja erityislaatuisuudesta.

Fossiilinen subjekti, joka kuvittelee itsensä riippumattomaksi luonnosta, on fossiilisen riippuvuutensa kautta sen prosessien, mätänemisestä ja hajoamisen, varassa. Posthumanistisen toiminnan ja ajattelun avulla on myös mahdollista hahmotella uudenlaisia toimintatapoja fossiilisen syntaksin sisällä toimimiseen ja sen purkamiseen, joihin palaan luvussa 5.

3. TUTKIMUSTAPA JA METODI

Aloitan tämän luvun esittämällä uudelleen tutkimuskysymykseni: miten aineiston, Neste-yhtiön verkkojulkaisun *Cabin life without a footprint*, visuaaliset järjestykset ja niiden sisältämät merkit osallistuvat narratiiveihin, jotka tuottavat, ylläpitävät tai purkavat fossiilisubjektia fossiilisen syntaksin sisällä? Tässä luvussa perustelen tutkimuskysymykseni valinnan ja esittelen valitsemani aineiston sekä semiotiikkaa soveltavan luennan, jota käytän aineiston analyysin tukena.

3.1 JOURNEY TO ZERO

Tutkielmassani käytetty aineisto on kerätty Neste-yhtiön *Journey to Zero*⁵⁸ kampanjan verkkojulkaisusta *Cabin life without a footprint*⁵⁹, joka esittelee yhtiön Nolla-Mökki -projektin. *Cabin life without a footprint* eli Mökkielämää jälkiä jättämättä verkkojulkaisu koostuu videomateriaalista, kuvista ja tekstistä. Käytän tutkielmassani kaikkea julkaisun visuaalista materiaalia ja analysoin myös niiden kokonaisuutta, mutta keskityn verkkojulkaisussa esiteltävään videomateriaaliin.

Journey to Zero by Neste on Neste-yhtiön kampanja, joka pyrkii nostamaan esille yhtiön kestävään kehitykseen liittyvää toimintaa. Nolla-Mökki on ensimmäinen Journey to Zero -kampanjan projekti, joka on toteutettu yhteistyössä kaupallisten toimijoiden kanssa. Projekti on muotoilija Robin Falckin⁶⁰ suunnittelema mökki, joka sijaitsee Vallisaarella Helsingissä. Nesteen omista julkaisuista Nolla-mökki edustaa ”Urbaania elämää metsässä”⁶¹, lähellä luontoa josta ’ihminen’ on vieraantunut. Nesteen tuottama narratiivi Nolla-Mökistä on kutsuva tila luonnon keskellä, jossa vierailija voi kokea yksinkertaisen elämäntavan ilman moderneja mukavuuksia.

Neste-yhtiö ja Journey to Zero ovat tutkimukseni kannalta mielenkiintoinen tutkimuskohde, sillä yhtiö linkittyy välittömästi fossiilikapitalistisiin rakenteisiin, energiapolitiikkaan ja fossiilisubjektin itseään rakentavaan toimintaan visuaalisten mekanismien kautta. Olen valinnut Nesteen *Journey to Zero* -kampanjan ja Nolla-Mökki -projektin verkkojulkaisun tutkimusmateriaaliksni käsitelläkseni fossiilisen syntaksin ja erityisesti fossiilisen syntaksin tuottaman fossiilisubjektin käsitteitä. *Cabin life without a footprint* on monimediainen verkkojulkaisu, jonka julkaisualusta ja visuaalisesti monimuotoiset vaikutustaktiikat⁶² ovat tutkimuksellisesti houkuttelevaa maastoa ja tarjoavat monia visuaalisen järjestyksen risteyskohtia, joista käsin fossiilisubjektin tarkastelu mahdollistuu.

Tässä maastossa vaikuttavat myös erilaiset agendat ja analyysissäni otan myös huomioon Neste-yhtiön historian fossiilisten polttoaineiden parissa sekä niiden mahdollisen ristiriitaisuuden *Journey to Zero* -kampanjan narratiivien kanssa. Valitsin tarkasteltavakseni yhden kampanjan verkkojulkaisun tutkielmani rajauksen vuoksi, mutta otan huomioon myös muiden julkaisujen sisällön ja niiden vaikutuksen käyttämäni aineiston tulkintaan.

Visuaalisen materiaalin lisäksi Journey to Zero -kampanjaan on sisältynyt esimerkiksi yhteistyötä julkisuuden henkilöiden, kuten Sara Forsbergin⁶³ ja Otso ”Nollahukka” Sillanaukeen⁶⁴ kanssa.

58. ”Matka Nollaan”, kirjoittajan käännös.

59. Cabin life without a footprint, Neste Oyj 2018, elektr.

60. Meet Robin Falck – the designer behind the Nolla cabin, Neste Oyj 2018, elektr.

61. ”Urban living in the forest” alkuperäinen muotoilu, tekstissä on kirjoittajan käännös.

62. Käytän termiä ”vaikutustaktiikat”, sillä argumentoin, että ne ovat tietoisia valintoja, jotka mainonnan tavoin pyrkivät vaikuttamaan mielikuviin Nolla-Mökistä ja näin luovat mielenkiintoa ja kysyntää sen käyttöön. Tämä erottaa julkaisun kuvat esimerkiksi projektin dokumentaatiosta. Kirjoitan aiheesta lisää luvussa 4.

63. Artist and multitalent SAARA will be the first overnight guest of the Nolla cabin, Neste Oyj 2018, elektr.

64. Finnish zero waste influencer Otso ”Nollahukka” Sillanaukee will be consulting Nolla cabin visitors on sustainability, Neste Oyj 2018, elektr.

3.2 SEMIOTIIKKA KIELIJÄRJESTELMÄN ANALYYSIN TUKENA

Tutkielmani on tapaustutkimus⁶⁵ ja pyrkii ymmärtämään Antti Salmisen ja Tere Vadénin fossiiliseen syntaksiin ja fossiilisubjektiin liittyvää teoriaa sekä sen sovelluksia visuaalisissa ympäristöissä kirjallisuuden ja *Cabin life without a footprint* -verkkojulkaisun analyysin avulla. Tutkielma määrittelee tiiviisti yhden ilmiön, *Cabin life without a footprint* -verkkojulkaisun, ja tuottaa siitä mahdollisimman tiiviin kuvauksen. Tämän tutkielman tukena olen hyödyntänyt myös semiotiikan teoriaa ja aineiston analyysissä käytän semiotiikkaa soveltavaa luentaa. Semiotiikka on merkkejä, niiden toimintaa ja käyttöä analysoiva tutkimusala⁶⁶ jossa perimmäisenä kysymyksenä on, miten merkitys muodostuu.

Altti Kuusamo kirjoittaa Kuvien edessä: esseitä kuvan semiotiikasta kokoelmassaan: "Semiotiikka käsittelee niitä tapoja, joilla kulttuurin merkitykset jäsentyvät - joko julkilausuttujen tai julkilausumattomien sopimustenvaraisten suhteiden nojalla."⁶⁷ Semiotiikka on visuaalisten kuvien, merkkien ja koodien tarkastelua *kielenä*, jota *luetaan*, jolloin on mahdollista tarkastella niiden keskinäisiä suhteita, luonnollistumia, yhteyksiä ja arkipäiväisyyksiä. Kuvan ymmärtäminen kielenä, jota voi lukea, tukee fossiilisen kielijärjestelmän purkamista. Tarkastelemalla, miten kuvan merkit voivat viitata itsensä ulkopuolelle kielen systeemeissä auttaa hahmottamaan niitä tapoja, joilla fossiilinen syntaksi piiloutuu kielen järjestelmiin, olettamuksiin ja luonnollistumiin niin kirjoituksessa, puheessa kuin visuaalisessa ilmaisussa.

Olen semiotiikkaa soveltavaa luentaa kehittäessäni hyödyntänyt Seppäsen määritelmiä semioottisista funktioista.⁶⁸ Tarkoitukseni ei ole tuottaa syvää semioottista analyysiä aineistostani, vaan käyttää semiotiikkaa metodisena työkaluna, jonka avulla on mahdollista purkaa kuvien tuotettuja ja luonnollisia narratiivisia merkityksiä ja viittaussuhteita kieleen ja sen systeemeihin. Tärkeäksi työkaluksi muodostuu tällöin semioottinen merkin käsite.

Merkkejä määrittää niiden edustava funktio, ne ovat aina olemassa jonkin puolesta.⁶⁹ Merkki on olemassa vain, kun sillä on vastaanottaja, joka tulkitsee sen merkiksi. Kuten kuva, merkki itsessään ei ole olemassa vastaanottajan ja vastaanotettavan yhteyden ulkopuolella.

Merkin käsitteen lisäksi käytän analyysissäni denotaation, konnotaation ja myytin käsitteitä⁷⁰. Denotaatio viittaa valokuvan ilmeisiin merkityksiin, kuten jänis, tuoli, pöytä ja puu. Ne ovat tunnistettavia merkkejä, joilla on vakiintuneet merkitykset. Konnotaatio sen sijaan on merkityksen ylijäämää. Esimerkiksi jäniksestä syntyvät konnotaatiot kuten hellyyttävä ja pehmeä.

65. Anttila 2014, elektr.

66. Tieteen termipankki 2018, elektr.

67. Kuusamo 1990, 44.

68. Seppänen 2001, 178, käytän apunani hänen John Fiskin pohjalta muotoilemiaan käsitteitä.

69. Kuusamo 1990, 44.

70. Seppänen 2001, 178.

Konnotaatio on tärkeä semioottinen funktio, sillä se kantaa mukanaan kulttuurisia arvoja. Sanojen ja kuvien konnotaatioiden avulla on mahdollista luoda hyvin erilaisia vaikutelmia ja tuottaa erilaisia kokemuksia.

71. Seppänen 2001, 183.
72. Kuusamo 1990, passim.

Myytti on läheinen konnotaation käsitteen kanssa ja myyttisyydellä tarkoitetaan merkin itsestäänselvyyttä ja siihen liittyvää luonnollistettua historiaa. Myytit osallistuvat esimerkiksi sukupuoliroolien tuottamiseen. Analyysissä myyttejä voi olla hankala havaita, sillä niiden määrittävä tekijä on läpinäkyvyys: ne ovat olennainen osa visuaalisten järjestysten toimintamekanismeja⁷¹ ja liittyvät kyseenalaistamattomiin sääntöihin ja normeihin.

3.3 TUTKIMUSKYSYMYKSYN JA SEMIOTIIKKAA SOVELTAVA LUENTA

Palatakseni tutkimuskysymykseen ja metodologiaan, selvitän seuraavaksi, miten aineiston analyysi etenee. Aloitan semiotiikkaa soveltavan luennan tutkimalla verkkoalustan vaikutusta merkkeihin ja niiden luentaan sekä tutkimalla kuvien, videon ja tekstin suhdetta toisiinsa aineiston kokonaisuudessa. Siirryn tämän jälkeen tutkimaan yksittäisten elementtien kuten kuvan tai tekstin merkkejä ja niiden denotaatioita. Keskityn analyysissä erityisesti aineistossa olevaan videomateriaaliin.

Tutkittuani aineiston denotaatioita siirryn tarkastelemaan yksittäisten visuaalisten elementtien konnotaatioita ja niiden vaikutusta aineiston tuottamiin narratiiveihin. Pohdin konnotaatioiden jälkeen selostaja-äänien asemaa aineiston videomateriaalissa. Sitten siirryn tutkimaan aineiston osien mahdollisia myyttisiä piirteitä ja luonnollistumia. Analyysin lopussa tarkastelen verkkojulkaisun, erityisesti videomateriaalin, tuotettua narratiivisuutta ja sovellan analyysin tuloksia fossiilisen syntaksin ja fossiilijäsenen teorioihin.

Erityisesti konnotaatioiden ja aineiston myyttisyyden analyysin avulla pyrin ymmärtämään aineiston narratiivisia vaikutuskeinoja, jotka ovat yhteydessä fossiilijäseniin ja viittaavat itsensä ulkopuolelle, fossiiliseen kielijärjestelmään. On myös tärkeää huomauttaa, että suhtaudun aineistoon kuten mainoskuvastoon, sillä argumentoin, että mainoksen tavoin verkkojulkaisu toimii yhtenäisenä suostuttelun systeeminä⁷².

Julkaisu ei pyri vain dokumentoimaan Nolla-Mökin olemassaoloa, vaan se pyrkii systemaattisesti viittaamaan Nolla-mökkiin ulkopuolisena kohteena samalla, kun se vetää katsojaa sisään ja tuottaa houkuttelevia narratiiveja niistä kokemuksista, joita Nolla-mökki vuokrauskokemuksen kautta tarjoaa.

Tämä mainoskuvien strategia pyrkii herättämään sekä yksittäisen kuluttajan mielenkiinnon yöpyä mökissä⁷³, josta on nopeasti tullut suosittu sosiaalisen median kuvauskohde, että kaupallisten toimijoiden halukkuuden osallistua projekteihin ja tuoda kampanjan kautta yhtiölle lisää rahoitusta.

Olen päättänyt tutkielmassani käyttämään semiotiikkaa soveltavaa luentaa, sillä teoreettisen semiotiikan käyttäminen olisi vaatinut useiden semioottisten funktioiden huomioonottamista, joiden hyödyllisyys tutkielmassani on vähäinen. Esimerkiksi aineiston analyysissä en ole tutkinut semioottisia funktioita kuten indeksisyys ja ikonisuus. En myöskään käy tekstin sisällä keskustelua merkkien motivoituneisuudesta, tai pohdi erilaisia tapoja hahmottaa merkin käsitettä⁷⁴. Käsittelen analyysissäni merkkejä yksinkertaistetusti, ilman merkkiryhmien jakoa syntagmaattisiin tai paradigmaattisiin merkkeihin.

73. Nolla Cabin, Airbnb 2019, elektr.

74. Esimerkiksi Pierceläinen tai de Saussurelainen merkki (Seppänen, 2001, 178).

4. AINEISTON ANALYYSI

Kirjoitin tämän tutkielman johdannossa fossiilisten polttoaineiden tahmeudesta, esittelin toisessa luvussa keskeisiä käsitteitä ja loin teoreettisen viitekehyksen aineiston tarkastelulle. Itse aineiston esittelin kolmannessa luvussa, jossa hahmottelin myös semiotiikkaa soveltavaa luentaa ja sen mahdollisuuksia aineiston tulkinnassa. Tässä luvussa tarkoitukseni on sitoa kaikki käsitellyt teemat keskusteluun aineiston kanssa etsien rajapintoja fossiilisen syntaksin ja fossiilisubjektin tarkastelulle.

Aloitan verkkojulkaisun toimintastrategioiden tarkastelusta ja siirryn tutkimaan aineistoa semiotiikkaa soveltavan luennan avulla. Etenen visuaalisen materiaalin denotaatioista sen konnotaatioihin ja lopulta käsittelen aineiston myyttisyyttä ja mahdollisia narratiiveja, jotka kietoutuvat fossiilisen syntaksin ja fossiilisubjektin toimintaan. Olen rajannut analyysin *Cabin life without a footprint* -verkkojulkaisun videomateriaaliin, mutta viittaan myös muihin visuaalisiin elementteihin ja niiden toimintaan verkkojulkaisun narratiivisessa koneistossa, kuten kuviin ja teksteihin sekä näiden elementtien keskinäisiin suhteisiin.

4.1 VERKKOJULKAISU TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ

Käsitelläkseni aineistoa yksittäisinä visuaalisina elementteinä on ensin tarkasteltava sitä toimintaympäristöä, jossa nämä elementit ovat yhteydessä toisiinsa. *Cabin life without a footprint* on verkkojulkaisu, jossa kuva-, video- ja tekstielementit ovat yhteydessä toisiinsa samassa toimintakentässä tavalla, joka poikkeaa esimerkiksi painetusta materiaalista. Verkkojulkaisun käyttäjä voi halutessaan siirtyä linkkien kautta artikkelista toiseen, tarkastella materiaalia suurentamalla kuvakenttää ja liikkua vapaasti videon, tekstin ja kuvien välillä.

Tämä verkkojulkaisun joustavuus mahdollistaa käyttäjän monimuotoiset toiminnan strategiat: käyttäjällä on mahdollisuus päättää kokemuksen ajallisesta kestosta sekä esimerkiksi videon nopeudesta ja pysäyttämisestä. Verkkojulkaisun käyttäjällä on aina mahdollisuus siirtyä eteenpäin tai sulkea julkaisu, minkä vuoksi verkkojulkaisut pyrkivät sitouttamaan käyttäjän omaan ympäristöönsä monimuotoisten visuaalisten strategioiden avulla. Esimerkki *Cabin life without a footprint* -verkkojulkaisussa käytetyistä visuaalisista strategioista on kuvallisen materiaalin ja videon hallitsevuus kokonaiskuvassa, jolloin tekstin tehtävä on tukea ja määrittää kuvien sisältöjen lukutapoja otsikkojen ja lyhyiden tekstiosioiden avulla.

4.2 CABIN LIFE WITHOUT A FOOTPRINT

Aloitan *Cabin life without a footprint* -verkkojulkaisun analyysin kokonaiskuvan tulkinnasta. *Journey to Zero* -projektin artikkeli alkaa suurella otsikolla *Nolla - A Journey to Zero Project*, jonka taustalla näytetään videomateriaalia Nolla-Mökistä kuvattuna erilaisista kuvakulmista. Otsikon alla on linkki, joka avautuu videoon *Nolla - the cabin that was never there*.

Artikkeli koostuu useista kuvista ja lyhyistä teksteistä, jotka esittävät Nolla-Mökin erilaisia funktioita ja kiinnittävät lukijan⁷⁵ huomion esimerkiksi mökin ympäristöön Vallisaareessa, mökin design-ulottuvuuksiin sekä päästöttömyyteen.

Jokaisen kuvan tekstiosion yhteydessä on linkki artikkeleihin, jotka tarjoavat mahdollisuuden tutustua tarkemmin Nolla-Mökin suunnittelijaan ja ominaisuuksiin sekä yhteistyöprojekteihin erilaisten sosiaalisen median vaikuttajien kanssa. Julkaisun lopussa on kokoelma Twitter-palveluun julkaistuista Nolla-Mökki kuvista ja linkit muihin sosiaalisen median ympäristöihin, joissa mökkiä on mahdollista seurata aihetunnisteella #Nolla, sekä lista yhteistyökumppaneista ja kaikista julkaistuista Nolla-artikkeleista.

75. Tässä kappaleessa olen määritellyt lukijan Neste-yhtiön näkökulmasta mahdollisena tulevana yhteistyökumppanina tai asiakkaana, joka on kiinnostunut yhtiön toiminnasta ja Nolla-mökin vuokraamisesta.

Julkaisun kuvamateriaali on käsitelty niin, että yksittäiset kuvat muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Kuvien värimaailma on kylmä ja tarkoituksenmukaisesti haalea, joka korostaa valon määrää. Hiljainen värimaailma ja runsas valo yhdessä kuvien sisällön, paljaiden puisten pintojen, lasin ja yksinkertaisen sisustuksen kanssa viittaa erityisesti pohjoismaiseen design- ja kuvausperinteeseen. Tässä sisältöanalyysissä keskityn kuitenkin erityisesti verkkojulkaisun aloittavaan videomateriaaliin, joka osallistuu vahvasti Nolla-Mökin narratiivisen ulottuvuuden rakentamiseen ja ylläpitoon yhdessä julkaisun kuvien ja tekstiosien kanssa.

NOLLA - THE CABIN THAT WAS NEVER THERE

Nolla - the cabin that was never there -video esittelee Nolla-mökin ja ne syyt, miksi verkkojulkaisun lukijan tulisi olla kiinnostunut projektista. Moninaisten visuaalisten vaikutusstrategioiden varaan rakennettu video esittelee kuvastoa suomalaisesta maisemasta: metsistä, järvistä, merestä, kallioista, revontulista ja tähtitaivaasta. Nämä kuvastot vetävät katsojan videon maailmaan, jossa siirrytään esittelemään suomalaisten hulluuden tuotetta, Nolla-mökkiä. Video esittää: "It's a cabin with close to zero emissions. Zero footprint. Zero waste. Like it wasn't even here."⁷⁶ Lopulta video päättyy kysymykseen, onko katsoja valmis haasteeseen, eli Nolla-Mökin tarjoaman kokemuksen vastaanottamiseen.

DENOTAATIOT

Aloitan videon visuaalisten elementtien purkamisen yksittäisistä kuvastoista. Olen määritellyt erillisiksi kuvastoiksi kohdat, joissa videon sisältö muuttuu. Esimerkiksi kun siirrytään kuvastusta järvimaisemasta kuvattuun tähtitaivaaseen. Video esittää useita kuvastoja, joilla on selkeät denotaatiot: metsämaisema, jossa tiheään kasvavien puiden välistä näkyy auringonvaloa (0.01/1.01), kimmeltävä vesimassa ja kaukaisuudessa puiden reunustama horisonttiviiva (0.2/1.01), toinen metsämaisema (0.03/1.01), jossa metsän kasvuston keskelle on asetettu pitkospuut, kallioinen merimaisema ja auringonlasku (0.05/1.01), metsänpohjalta kuvatut ja puiden reunustamat revontulet (0.07/1.01), tähtitaivas, jota vasten piirtyy kelopuun siluetti (0.09/1.01) sekä tähtitaivas ja kallioinen järvimaisema (0.10/1.01).

76. "Se on mökki, jolla on lähes mitättömät päästöt. Nolla hiilijalanjälki. Nolla jätettä. Aivan kuin se ei edes olisi täällä." Kirjoittajan käännös. Cabin life without a footprint, Neste Oyj 2018, elektr.

Tämän kuvastokokonaisuuden jälkeen video leikkaa kuvastoihin Nolla-mökistä ja sen ympäristöstä Vallisaarella (0.11/1.01). Kuvastoissa esitellään Nolla-mökin sisä- ja ulkotiloja, merta ja saaren kasvustoa. Kuvastoissa on selkeä, viileä väriteema, joka korostaa Nolla-mökin hallitsevia materiaaleja: puuta ja lasia (0.25/1.01). Nämä esteettiset valinnat myös yhdistävät videon julkaisun yleiseen visuaaliseen kokonaisuuteen, jossa on selkeitä viitteitä pohjoismaisuuteen, puhtauteen ja hyvinvointiin. Palaan näihin viitaussuhteisiin myöhemmin aineiston myyttisyyden yhteydessä.

Kuvastojen denotaatiot saavat kontekstinsa ja narratiivisen ulottuvuutensa selostaja-äänien videon läpi kulkevasta puheesta. Maisemakuvastot kontekstoidaan osaksi juuri Suomen luontoa ja Nolla-mökki juuri ”hullujen suomalaisten”⁷⁷ suosikkilukuskohteeksi, jossa meri tarjoaa levänaamiot ja saaren luonto ruoan. Nolla-mökin ikkunaa verrataan laajakuvatelevisioon ja lopulta selostaja-ääni rakentaa narratiivia mökistä, joka on tuskin olemassa: “... Like it wasn’t even here. But it’s real. And I’m here.”⁷⁸

Olen jo aiemmin tässä tutkielmassa esittänyt, että lähestyn *Journey to Zero* -projektin aineistoa mainoskuvastona. Esitän, että myös *Nolla - the cabin that was never there* -video pyrkii samanaikaisesti upottamaan⁷⁹ katsojan videon kokemusmaailmaan, mutta viittaa aktiivisesti itsensä ulkopuolelle. Siellä on videon todellinen motiivi. Tämä upottaminen tapahtuu kuvastojen denotaatioiden ja selostaja-äänien välisessä vuorovaikutuksessa, jossa esitettyihin luontokuvastoihin aktiivisesti tuotetaan erilaisia merkityksiä.

Altti Kuusamo puhuu kirjassaan *Kuvien edessä - esseitä kuvien semiotiikasta* (1990) uppoutumisen instituutiosta, “jota näkemisen kulttuuriset (koodatut) ehdot pitävät yllä”. Havainto, tässä tapauksessa videon kuvastojen katsominen, ei siis tapahdu kielestä ja merkityksenannon prosesseista erillisenä, sillä kuva sisältää ne koodatut säännöt, joita me noudatamme sen tulkinnassa ja me *uppoudumme* katsomiseen niiden valmiuksien kanssa, jotka saamme symbolisesta järjestelmästämmme. Kuvastojen denotatiivisten merkkien tulkintaan vaikuttavat siis ne tavat, joilla olemme tottuneet katsomaan kuvia ja tuottamaan niihin merkityksiä.

Mainoskuvastot, joihin Kuusamo viittaa yhtenäisinä suostuttelun systeemeinä⁸⁰, hyödyntävät näitä merkityksenannon konventioita tuottaakseen yhtenäisiä kokemuksia, joissa katsoja vedetään sisään kuvaston maailmaan. *Cabin life without a footprint* -video ei ainoastaan siis esittele Nolla-mökkiä ja *Journey to Zero* -projektiä, vaan pyrkii aktiivisesti muokkaamaan katsojan kokemusta ja herättämään halua “vastata haasteeseen”, joka tässä tapauksessa tarkoittaa mökissä yöpymistä maksua vastaan tai uskoa Neste-yhtiön tarjoamaan hiilijalanjäljettömään elämäntapaan.

77. Nolla - the cabin that was never there (0.13/1.01), Neste Oyj 2018, elektr.

78. “Aivan kuin se ei edes olisi täällä. Mutta se on todellinen. Ja minä olen täällä.” Kirjoittajan käännös. Nolla - the cabin that was never there (0.38/1.01), Neste Oyj 2018, elektr.

79. Kuusamo 1990, 12.

80. Kuusamo, 1990, passim.

Videon kuvastot on kuvattu laajalla kuvakulmalla, eikä materiaalissa esiinny ihmisiä tai eläimiä. Tämä tukee ajatusta mainoskuvaston suostuttelustrategioista, sillä muut subjektit häiritsisivät katsojan kokemusprosessia, jossa hän kuvittelee itsensä videon esittämään maailmaan. Esittämällä Nolla-mökin ilman näyttelijöitä, on katsoja vapaa kuvittelemaan itsensä istumassa sängyllä, katsomassa suuresta ikkunasta ulos, kantamassa vettä tai kävelevänsä saaren luonnon keskellä. Tämä strategia ei tue videoon uppoutumista, mutta vahvistaa katsojan kykyä haaveilla pakenemisesta ja elämästä videon esittämän luonnon keskellä. Esittämällä Nolla-mökin ja sen ympäristön ilman ihmisiä, video myös jatkaa aiemmin esitetyn autiosaaren mielikuvan vahvistamista.

Tutkimalla videon denotaatioita tarkemmin voi kuvastojen huomata myös viittaavan erityisesti tyypilliseen pohjoismaiseen luontoon ja sen kuvastoihin. Nolla-Mökkiä ja Vallisaarta edeltävät kuvastot yhdistyvät pohjoiseen Suomen luontoon, vaikka Vallisaari sijaitsee Helsingin lähistöllä Etelä-Suomessa. Tämä voidaan tulkita selkeänä mainosstrategiana, sillä kuvastojen sisäinen maailma, joka viittaa Nolla-Mökkiin kaukaisena ja eristyneenä, on selkeässä ristiriidassa Nolla-Mökin todellisen sijainnin ja luonnon kanssa.

KONNOTAATIOT

Videon konnotaatiot ovat ymmärrettävissä sekä kulttuurin sisäisessä että ulkopuolisessa merkityksessä, sillä konnotaatiot muodostuvat sekä kulttuuriympäristön että yksilöllisten tulkintavalmiuksien kautta⁸¹. Metsät, järvet, meri, revontulet ja tähti-taivas herättävät monissa Suomen kulttuuriympäristön sisällä muistoja luonnossa liikkumisesta ja retkistä yksin tai koulun ja perheen kanssa. Mökkiin viittaaminen ja mökin kuvaaminen mahdollistaa konnotaatiot lepäämisestä, arjesta irrottautumisesta, kesästä, lämmöstä, saunasta ja esimerkiksi tietyistä juuri mökillä valmistettavista ruoista.

Kulttuurin ulkopuolisessa merkityksessä maisemakuvastot voivat herättää konnotaatioita koskemattomuudesta, rauhasta, puhtaasta ilmasta ja yksinkertaisesta elämästä. Nolla-mökin paljaat puupinnat, lasi ja sisätilojen valoisuus tuottavat paljon samanlaisia konnotaatioita puhtaudesta ja luonnollisuudesta sekä konnotaatioita, jotka viittaavat rakennettuihin mielikuviin pohjoismaisuudesta, kuten mielikuviin tasa-arvosta ja hyvinvoinnista, sekä esimerkiksi pohjoismaisesta designista.

Konnotaatioista puhuttaessa on otettava huomioon, että ne muodostuvat eri ryhmien sisällä toiston ja tarkoituksellisen viittaamisen systeemeissä, joita mainoskuvastot hyödyntävät tuottaakseen mielikuvia.

81. Kulttuurilla viitataan erityisesti omaan kulttuuriympäristöön suomalaisena. En tarkoita, että Suomen kulttuuriympäristö on yhtenäinen ja homogeeninen, mutta esitän, että kulttuurin liittyy aina tiettyjä jaettuun merkityksenannon mekanismeja ja tulkintavalmiuksia. Esimerkiksi Suomessa toimiva koululaitos tuottaa aktiivisesti kokemuksia toimijoista, joilla on ainakin teoriassa yhtenäinen koulutus visuaalisten ilmiöiden tulkinnasta.

Luontoon ja luonnon kuvaamiseen liittyy vahvoja konnotaatioita, sillä niitä tuotetaan ja vahvistetaan jatkuvasti eri medioissa. Videon analyysissä olen pyrkinyt myös ymmärtämään sen mahdollista yleisöä. Videon narratiivia kontekstoiva selostaja-ääni puhuu englantia, joka viittaa siihen, että video on tarkoitettu kansainväliselle yleisölle ja turisteille, joiden konnotaatiot ovat erilaiset suomen kulttuurin sisälle rakennetuista.

82. “Mutta mitä useat eivät tajua, on että suomalaiset ovat hulluja.” Kirjoittajan käännös. Nolla - the cabin that was never there (0.13/1.01), Neste Oyj 2018, elektr.

SELOSTAJA-ÄÄNI

Selostaja-ääni esittäytyy suomalaisena me-muodon käytön kautta ja tuottaa näin kuvaa yhtenäisestä suomalaisuudesta, jonka edustajana ääni puhuu. Me-muodon ja oletetun suomalaisuuden kautta videon selostaja-ääni kykenee esittämään kutsun Nolla-Mökkiin sen sisältä käsin. Tämä on retorisesti tehokkaampi keino kuin kutsu, joka tulee kohteen ulkopuolelta, sillä se antaa mielikuvan kutsujan oikeudesta tarjota Nolla-Mökki katsojan käyttöön.

Suomalaisena esittäytyvä selostaja-ääni puhuu selkeällä englannilla, jossa ei ole kuultavissa tunnistettavaa sävyä tai aksenttia. Englannin kielen käyttäminen kiinnittää kuvastot kuitenkin sen omiin merkitysmekanismeihin ja kulttuurisiin koodeihin, tuottaen mielenkiintoisen ristiriidan suomalaiseksi kontekstoidun luonnon, selostaja-äänen me-muotoisen suomalaisuuden ja englannin kielen kulttuuristen merkitysten ja historian välille.

Tämä ristiriita on näkyvissä esimerkiksi videon selostaja-äänen kertoessa katsojalle: “But what many don’t realize is that Finns are crazy.”⁸² Selostaja-ääni käyttää englannin kielen sanaa *crazy*, joka kääntyy suomen kielellä yleisesti sanoiksi *hullu*, *tärähtänyt* tai *järjetön*. Siinä missä englannin kielen ilmausta *crazy* käytetään yleisesti viittamaan asioihin tai ryhmiin, jotka ovat käyttäytyvät hullunkurisesti tai järjenvastaisesti, suomen kielessä sen käännöksillä on pitkä assosiaatiohistoria mielenterveyden ongelmiin ja niiden hoitoon.

MYYTISYYS

Kuten konnotaatiot, jotka ovat riippuvaisia kulttuurin ja sosiaalisten ryhmien omista tulkinnan mekanismeista ja merkityksennannoista, myös videon myyttisyys tapahtuu useissa tasoissa ja on riippuvainen kulttuuritaustasta. Myyttisyys rakentuu materiaalin kyseenalaistamattomista itsestäänselvyyksistä ja eheistä totuuksista, joten myyttisyys on toimiva työkalu myös fossiilisen syntaksin tutkimiseen.

Roland Barthes kirjoittaa teoksessaan *Mythologies* (1972) myyttisyydestä sekundaarisena semioottisena systeeminä, jossa viestitty merkki on jo valmiiksi muokattu viestintään sopivaksi.⁸³ Myytillä on siis kaksinainen funktio, jossa se auttaa meitä ymmärtämään kohdetta, jonka se samalla asettaa⁸⁴ meihin. Semioottisesti myytti siis asettuu merkin paikalle ja peittää sen alkuperäisen merkityksen, jolloin merkkiin viitattaessa viitataan myyttiin.

Nolla - the cabin that was never there -video rakentuu useista myyteistä. Videon selostaja-ääni aloittaa videon toteamalla, että Suomi on kauniin luonnon maa. Myöhemmin videolla ääni viittaa yhteen yhtenäiseen ryhmään, suomalaisiin. Nämä toteamukset ovat myyttisiä, sillä ne nojaavat ajatuksiin Suomesta valtiona, jota määrittää yhteys sen kauniiseen luontoon ja suomalaisista yhtenä, homogeenisenä ryhmänä, jolla on tietyt käyttäytymistavat, arvot ja kulttuuriset piirteet. Video ei kyseenalaista Suomea tai suomalaisia myyttisinä ilmiöinä, joita pyritään aktiivisesti rakentamaan esimerkiksi valtiotason brändityössä ja yhtiöiden markkinoinnissa⁸⁵.

Suomen kulttuuriympäristön sisällä videon luonnon myyttisyys rakentuu myös laillisen itsestäänselvyyden ympärille. Suomessa käytössä olevat jokamiehenoikeudet⁸⁶ takaavat yksilöille oikeuden kulkea luonnossa ja esimerkiksi marjastaa välittämättä omistusoikeuksista tai rajoista. Poikkeuksena jokamiehenoikeuteen ovat selkeät asutusalueet ja pihamaat, istutukset ja pellot. Tämä itsestäänselvyys johtaa kyseenalaistamattomuuteen, kun selostaja-ääni puhuu Vallisaaren luonnosta ja viittaa saaren kasvien syömiseen ja merilevän keräämiseen kasvonaamiota varten.

Kyseenalaistamattomien jokamiestenoikeuksien myyttisyyden kautta palaan aiemmin esittelemiini Michal Serresin ajatuksiin 'ihmisestä' luonnosta erottuneena loisena. Kirjassaan *Luontosopimus* (1994) Serres esittää, että 'ihminen' eristää itsensä luonnosta kielellisissä prosesseissa⁸⁷. Kommunikaation prosesseissa luonnosta puhutaan, mutta luonto on näistä prosesseista ulkopuolinen.

Serresin ajatukset limittyvät luonnon kuvastoihin liittyvään myyttisyyteen, joissa luonto esitetään resurssina, joka mahdollistaa 'ihmisen' toiminnan, Nolla-Mökin tapauksessa ympäröivän luonnon käyttämisen ravintona, virkistysvälineenä ja nauttimiskohteenä. Barthesin myyttisyyteen palaten voidaan argumentoida, että luonnosta erillään käydyt diskurssit ovat asettuneet luonnon merkitysten tilalle myyttisiksi merkitsijöiksi, jolloin luonnosta, esimerkiksi Vallisaaresta, puhuttaessa puhumme näistä luontoon liitetyistä myyteistä luonnon itsensä sijaan.

83. Barthes 1972, 114.

84. Barthes käyttää sanaa "impose", jolla voidaan kääntää sanoiksi määrätä, langettaa, tyrkyttää, säätää tai asemoida. Olen päättänyt käyttää sanaa "asettaa", sillä se kuvaa paremmin myytin luonnetta meihin vaikuttavana entiteettinä. (Barthes 1972, 117).

85. Suomalaisista rakennetaan aktiivisesti kuvaa homogeenisenä joukkona teknillisiä huippuosaajia ja vihreän energian sekä ekologisuu den edelläkävijöitä. Suomi puolestaan esitetään vihreänä ja rikasmetsäisenä, lähes koskemattomana luonnonympäristönä. Samalla kuitenkin esimerkiksi hallituksen metsäpolitiikassa pyritään aktiivisesti lisäämään metsien hakkuita (Kallunki 2018, elektr.).

86. Lisää jokamiehenoikeuksista: <https://www.luontoon.fi/jokamiehenoikeudet> (tarkistettu 15.04.2019).

87. Serres 1994, 53.

Tämä myös *Nolla - the cabin that was never there* -videoon liittyvä luonnon myyttisyyden taso ei ole seuraukseton, sillä ‘ihmisen’ toiminnalla on aina vaikutus luontoon ja sen toimintaan. Voimme käyttää esimerkkinä esimerkiksi aiemmin mainitsemaani Vallisaaren avaamista yleisölle vuonna 2016, jolla oli monia tuhoisia seurauksia saaren luonnolle ja sen koskemattomuudelle. Kyseinen tapaus on keskusteluna itsessään myös osa fossiilikielellisiä prosesseja, sillä ilman aktiivista ympäristön tuhoamista ei olisi tarvetta diskursseille koskemattomuudesta sekä luonnon monimuotoisuudesta ja puhtaudesta.

NARRATIIVISUUS

Videon konnotaatiot ja myyttisyys tuottavat yhdessä niihin sitoutuvan selostaja-äänien kanssa videon narratiivin. Video pyrkii aktiivisesti tuottamaan kokemusta merkittävästä matkakohteesta, sillä se pyrkii houkuttelemaan projektista kiinnostuneita yhteistyökumppaneita, uusia asiakkaita ja mahdollisia mökin vuokraajia. Tämä merkittävyyden kokemuksen rakentaminen aloitetaan laajasti Suomen luonnosta, joka tuotetaan visuaalisesti erilaisilla tarkkaan suunnitelluilla maisemakuvauksilla. Kun video on todistanut oman myyttisen lausuntonsa Suomesta kauniin luonnon maana visuaalisen materiaalin avulla, se tarjoaa mahdollisuuden kokea saman luonnon kauneus henkilökohtaisesti, kun video siirtyy Nolla-mökin esittelyyn.

Nolla-mökin narratiivi tuotetaan suomalaisuuden ja erityisesti kyseenalaisen suomalaisten “hulluuden” kautta: suomalaiset ovat hulluja, koska heidän suosikkilomakohteensa ja ajatuksensa luksuksesta on design-mökki keskellä ei-mitään. Videon narratiivii Nolla-mökistä on myös hyvin myyttinen, sillä se ei kyseenalaista omaa olettamustaan kaikkien suomalaisten mielihaluista ja Vallisaaresta koskemattomana paikkana kaukana kaikesta. Nolla-mökin narratiivi videon sisällä tukee *Journey to Zero* -projektin yleistä narratiivia projektista, joka pyrkii kohti parempaa tulevaisuutta tuottamalla ratkaisuja elämään ilman ilmastopäästöjä.

Nolla-mökki on *Nolla - the cabin that was never there* -videon narratiivinen fokus ja motiivi, sillä videon tarkoitus on tuottaa kokemus mökin merkityksellisyydestä ja ainutkertaisuudesta matkakohteena. Narratiivi rakennetaan ajatuksesta, että Nollan päästöt ovat niin pienet, että mökki on tuskin edes olemassa. Vesi ja ruoka tulee saarelta, sähkö aurinkopaneeleista ja Neste-yhtiön dieselistä.

Nolla on tilaisuus videon katsojalle kokea elämä yksinkertaisesti, ilman modernin elämän mukavuuksia. Tämä on myyttisyyden taso, joka liittyy sanomattomasti videon narratiiviin: elämä ilman modernin elämän kiirettä, teknologiaa ja mukavuuksia on hyvää elämää, joka vahvistaa yksilön hyvinvointia ja suhdetta luontoon.

Tämä myytti pitää sisällään myös ajatuksen, että 'ihminen' on tavalla tai toisella irrottautunut tai eronnut "luonnollisesta" tilasta, jolloin luonnon lähelle palaaminen tuottaa kokemuksia, jotka ovat todellisempia tai 'ihmis'luonnolle ominaisempia kuin esimerkiksi kaupungissa koetut. Tässä palaamme jälleen Serresin ajatukseen 'ihmisen' erottautumisesta luonnosta kielellisissä prosesseissa, joita Nolla-Mökin tapauksessa käytetään narratiivin motiivina ja lukijalle tarjotaan tilaisuutta ylittää tämä välimatka ja päästä lähemmäs myyttistä luontoa. Kuitenkin, kuten jo aiemmin esitin, tämä luontokaan ei ole varsinainen luonto vaan luonnon myytti, joka on ottanut luonnon merkityksen paikan.

SOVELTAMINEN FOSSIILISEEN SYNTAKSIIN JA FOSSIILISUBJEKTIIN

Fossiilisen syntaksin ja fossiilisubjektin tarkastelun kannalta on mielenkiintoista pohtia, miten video viittaa itsensä ulkopuolelle ja millaisiin myyttisyyden rakenteisiin sen narratiivi perustuu. Salmisen ja Vadénin teoriaa mukaillen fossiilisuus piiloutuu kielen käyttöjärjestelmään ja tätä kautta on myös osa sitä narratiivista koneistoa, jolla Nolla-Mökin kaltaista projektia aktiivisesti tuotetaan. Mökki on narratiivin mukaan kaukana kaikesta, eräänlaisella puhtaalla luonnon omalla maaperällä, jossa fossiilisubjekti voi kokea elämää irrallisena fossiilisten polttoaineiden kiihdyttämästä elämänrytmistä. Tähän narratiivin piiloutuu useita fossiilisia riippuvuussuhteita.

Toimiakseen Nolla-mökin narratiivi tarvitsee liikuttajakseen vastakohdan, jota vasten mökin tarjoama yksinkertainen, valolla täytetty, hiljainen ja karu elämäntapa näyttäytyy haluttavana. Voidaan olettaa, että tämä näkymätön vastavoima on kaupunkilaistuneen fossiilisubjektin hektinen elämäntapa, sillä markkinotavara tuotteena ja kokemuksena Nolla-mökki tekee itsensä haluttavaksi juuri yksilöille joilla on varaa maksaa kokemuksesta: työssäkäyvä, aktiivinen ja tuottava fossiiliporvari.⁸⁸ Fossiilisten polttoaineiden kiihdyttämä ja öljyn vierauttama⁸⁹ globaali läntinen maailma on menettämässä otettaan merkityksellisyydestä ja tästä johtuva merkitystyhjiö täyttyy nopeasti erilaisista fossiilikapitalistisista narratiiveista.

88. Salminen & Vadén, 2018, 7.

89. Salminen & Vadén, 2013, 3.

Nolla - the cabin that was never there tekee useita viittauksia Vallisaareen ja Suomen luontoon, mutta vastakohtaan kautta merkityksellistävää narratiivia tutkittaessa on mielenkiintoisempaa tarkastella, mitä jätetään sanomatta ja mihin ei viitata kuvallisesti tai kielellisesti. Videon narratiivi tukee ajatusta mökistä, joka on tuskin olemassa, eikä tässä narratiivissa ole tilaa materiaalikuville, rakenteiden kasaamiselle, kuljetuspäästöille tai ihmisen vaikutuksille Vallisaaren ekosysteemeissä. Sisäänsä houkutteleva video, joka on osa Nesteen kestävästä kehitystä⁹⁰ edistävää projektia, ei näytä yksilöitä matkustamassa Nolla-mökkiä varten autoilla, moottoriveneillä tai lentokoneilla.

Nolla-Mökki on riippuvainen fossiilikapitalismista. Ilman fossiilikapitalistisia olosuhteita ja yhteiskuntaa, ei sen “vastapuolelle” asettuva Nolla-mökki olisi konseptin tasolla pätevä. Nolla-mökki on siis fossiilikapitalismin tuote, sen omien systeemien luoma “pakopaikka” fossiilisille subjekteille, jotka luovat yhdessä Neste-yhtiön kanssa kokemus-visuaalista kuvaa eheästä elämästä ja kestävästä kehityksen nautinnoista. Osa tätä ongelmaa on Nolla-mökin väliaikaisuus, sillä se on tarkoitettu matkakohteeksi ja käytettäväksi vain tiettyyn sopivaan vuodenaikaan ja vain tietystä ympäristössä. Jos Nolla-mökin suunnittelu keskittyisi tarjoamaan pysyviä, omavaraisia asumisratkaisuja, jotka eivät rasita ympäristöä, olisi projektilla mahdollisuus haastaa fossiilisia rakenteita.

Ajatus siitä, että ‘ihminen’ on “irronnut luonnosta” ja tarvitsee paikkoja kuten Nolla-mökki päästäkseen luonnon lähelle (mahdollisesti autolla tai lentämällä lihastyön sijaan) on naftistinen.⁹¹ Naftistinen, eli käsitys siitä, että jokin asia on luonnosta riippumaton, vaikka todellisuudessa se lepää valtaviin fossiilisten energiavarojen varassa. Ihminen on jatkuvasti ja väkivaltaisesti kiinni maapallon luonnonvaroissa, mutta kuvittelee, että tarvitsee tilaisuuksia “päästä lähemmäs luontoa” joka usein mielletään koskemattomana, puhtaana ja rauhoittavana. Nämä ajatukset limittyvät videon konnotaatioihin ja myyttisiin rakenteisiin.

Videon kieltä ja fossiilista subjektia tarkasteltaessa voin todeta, että video käyttää vahvasti fossiilista kieltä, jossa energiakokemus on vieraantunut ja yksilön vapaus on myyttisesti rajaton. Videon selostaja-ääni ei kyseenalaista omaa tai muiden yksilöiden oikeutta rakentaa Nolla-mökkiä Vallisaareen ja syödä sekä käyttää sen erilaisia organismeja “luksuskokemuksen” tuottamiseen. Tämä on osa fossiilijärkeä ja fossiilisubjektin rationaalista maailmankuvaa, jossa luonto on dualistisesti resurssi käyttöä varten ja pyhä lähde uuden elämänvoiman löytämiseen. Video ei tuota narratiivia hätätilassa olevasta planeetasta ja globaalista kriisistä, vaan ehdottaa fossiilisubjektille uutta paikkaa, joka on niin koskematon, ettei sen tarvitse ajatella oman tai yhteisönsä toiminnan seurauksia.

90. Ajatukset “kestävästä kehityksestä” ja “ekologisesta kestävydestä” ovat kyseenalaisia, sillä ne korostavat energian työtä ja siitä seuraavaa jatkuvaa kasvua yhä tavoiteltavana, mutta niin, ettei siitä koidu (enempää tai vähemmän) vahinkoa ympäristölle (mikä sekin on fossiilisyntaksille alisteinen). Tämä on käytännössä mahdotonta, sillä nykyisenkaltaisen kehitys on ollut mahdollista ainoastaan fossiilisten polttoaineiden tarjoamalla tuhovoimalla, eikä kehitys voi jatkua nykyisellä vauhdilla ilman niitä. Tässä nousee esille paradoksi. Fossiilipolttoaineista luopuminen tarkoittaa myös nykyisestä kehitysjätkelystä luopumista ja sen ihannoinnin lopettamista.

91. Salminen & Vadén 2013, 200.

5. Analyysin tulokset, prosessin reflektio ja uudet suunnat

Olen käsitellyt rajatun aineiston semiotiikkaa soveltavan luennan avulla ja hahmotellut sen mahdollisia sovelluskohtia fossiilisen syntaksin ja fossiilisubjektin kanssa. Tässä luvussa käsittelen lyhyesti analyysin tuloksia ja pohdin myös semiotiikkaa soveltavan luennan hyödyllisyyttä fossiilista syntaksia tutkivassa analyysissä. Hahmotelen myös tapoja, joilla fossiilista syntaksia on mahdollista purkaa sekä miten tutkielman tuloksia on mahdollista soveltaa kuvataidekasvatukseen.

Lopuksi päätän tämän tutkielman refleктоimalla kandidittutkielmani tavoitteita, prosessia sekä työskentelyn lopputuloksia. Kokoan yhteen prosessin aikana syntyneitä huomioita ja tarkastelen omaa toimintaani sekä ajattelumallejani. Tarkoitukseni on myös havainnoida tutkielman merkittävyyttä ja asetettujen tavoitteiden toteutumista. Sen jälkeen siirryn hahmottelemaan prosessin aikana heränneitä kysymyksiä ja tulevia tutkimussuuntia.

5.1 NOLLA-MÖKKI

Tiivistääkseni semiotiikkaa soveltavan luennan avulla tekemäni analyysin: *Nolla - the cabin that was never there* -video käyttää useita suostuttelun strategioita tuottaakseen eheän narratiivisen kokemuksen näennäisen vaihtoehtoisesta tavasta elää ilman päästöjä ja modernin elämän merkityksettömyyttä, joka on osa fossiilisubjektin kokemuksesta. Nämä erilaiset kielelliset ja kuvalliset strategiat eivät riko fossiilisubjektin vieraantunutta energiakokemuksesta ja rationaalista maailmankuvaa, sen sijaan ne tarjoavat fossiilisubjektille tilan fantasioida kestävän kehityksen mukaisesta elämästä.

Nolla-mökki on selkeästi riippuvainen fossiilikapitalismista ja sen tuotantokoneistosta. Sitä voi luonnehtia fantasiaksi luonnon lähelle pääsemisestä, jonka sisään fossiilius piiloutuu ajatuksena riippumattomuudesta. Nolla-mökki toimii fossiilikapitalismin mekanismien mukaisesti tarjoamalla mahdollisuutta yöpyä ympäristössä, jossa fossiilikapitalismin vaikutukset eivät näy laajana luonnontuhona vaan kuluttamisena ja kuluttajuutena. Nolla-mökin narratiivi perustuu fossiilikapitalismin pakenemiseen, mutta osoittautuu lopulta vain länsimaisen fossiilisen subjektin naftistiseksi⁹² fantasiaksi.

Nykyisen ilmastokeskustelun kontekstissa⁹³ *Journey to Zero* -projekti esittäytyy lähes epätoivoisena yrityksenä tarjota kuluttettavia ratkaisuja planetaariseen kriisitilaan. *Cabin life without a footprint* -verkkojulkaisu ei esitä ratkaisuja, vaan viittaa Nolla-Mökkiin merkittävänä kokemuksesta, joka on tarjolla niille fossiiliyhteiskunnan jäsenille, joilla on tarvittavat ajalliset ja taloudelliset resurssit. Nolla-Mökki on design tuote, joka ei ymmärrä tai ota vastuuta omasta fossiilisuudestaan tai niistä sorron rakenteista, joiden kätkemiseen se osallistuu.

5.2 SEMIOTIIKKA SOVELTAVAN LUENNAN HYÖDYLLISYYS NARRATIIVIEN KRIITTISESSÄ TARKASTELUSSA

Tutkielmassani käytin semiotiikkaa soveltavaa luentaa, jonka avulla pyrin tarkastelemaan erilaisten kuvastojen merkkikokonaisuuksia, denotaatioita, konotaatioita ja myyttejä. Soveltava luenta osoittautui tehokkaaksi metodiksi narratiivien tarkastelussa. Semioottisella tutkimusotteella on tutkielmani perusteella mahdollista tarkastella narratiiveja niiden viittausvoiman kautta, eli millaisiin kulttuuriin tai yksilöön sisäänrakennettuihin tulkintavalmiuksiin kuvastot luottavat. Semiotiikkaa soveltavan luennan avulla mahdollistui myös fossiilisen syntaksin vaikutusten hahmottaminen narratiivien kriittisessä tarkastelussa kuvastojen myyttisyyden kautta.

92. Salminen & Vadén 2013, 200.

93. Yli 20 000 ihmistä marssi Helsingissä paremman ilmastopolitiikan puolesta huhtikuussa 2019 (Suomen luonnonsuojeluliitto 2019, elektr.), WWF Suomi arvioi Suomen kuluttaneen oman osansa maapallon luonnonvaroista saman kuukauden alussa (WWF Suomi 2019, elektr.). Samanaikaisesti Suomen Yleisradio uutisoi Lappeenrannan teknillisen yliopiston (LUT) ja saksalaisen Energy Watch Groupin (EWG) tekemästä tutkimuksesta, jonka mukaan siirtyminen uusiutuviin energianlähteisiin on paitsi mahdollista, myös taloudellisesti kannattavaa (Frilander 2019, elektr.).

Semiotiikkaa soveltavan luennan rajallisuus paljastuu kuitenkin tutkijan itsensä rajallisuudessa, sillä analyysi tapahtuu tässä tapauksessa tutkivan fossiilisubjektin oman kulttuurin ja tulkin-tavalmiuksien kautta. Tulevaisuudessa tutkimuksen monipuoli-suutta olisi mahdollista laajentaa esimerkiksi antamalla kuvas-tot usealle tutkivalle subjektille ja kokoamalla aineiston analyysi useasta semioottisesta tulkinnasta. Semioottinen tutkimusote myös tapahtuu kuvan, subjektin ja kielen välisissä prosesseissa, joiden ulkopuolelle jäävät sosiaaliset, poliittiset ja yhteiskunnal-liset prosessit vaatisivat omat tutkimuksensa, jotta näiden pro-sessien yhteydet olisi mahdollista hahmottaa.

94. Serres 1994, 53-54.

95. Salminen & Vadén 2018, 167.

96. Mt., 167.

5.3 MARGINAALIT JA POSTHUMANISTISET TOIMINTAMALLIT

Tutkielmassani olen keskittynyt erityisesti siihen, miten fossii-linen syntaksi piiloutuu kielen prosesseihin ja fossiilisubjektin toimintaan yhden verkkojulkaisun narratiivissa. Tämä on hyvin kapea tutkimuskohde, jonka ulkopuolelle jää kirjo toimijoita, ajat-telutapoja ja kysymyksiä. Michal Serresin ajatuksia mukaillen⁹⁴ erityisesti luonto, joka on itsessään kielellinen käsite, jää kielen prosesseista ulkopuoliseksi, sillä puhuessamme luonnosta me viittaamme rakennettuun luonnon myyttiin. Tämä tarkoittaa, että luonto ja sen käsitteen sisältämä organismien kirjo jää tutkiel-man marginaaleihin öljystä tahmaisessa keskustelussa.

Muita marginaaleihin jääviä ryhmiä ovat esimerkiksi useat yhä pienenevät alkuperäiskulttuurit ja ryhmät, joiden toimintamal-leja ei ohjaa fossiilinen riippuvuus ja joita ei määrittele fossii-lisen syntaksin toimintamahdollisuudet. Näiden marginaaliryh-mien esilletuominen on merkittävää, sillä Antti Salminen ja Tere Vadén hahmottelevat kirjassaan *Elo ja Anergia* (2018) ajatusta väärin elävästä “toisesta ihmisestä”⁹⁵ mahdollisuutena fossiili-sen syntaksin purkamisessa. Tämä “toinen ihminen” tarkoittaa mahdollisuuksia elää fossiilikapitalismin reunoilla tai siitä huo-limatta. Esimerkiksi alkuperäiskansoilla sekä syrjäytyneillä ja köyhillä ryhmillä on mahdollisuus fossiiliriippuvuudesta vapaisiin toimintatapoihin, mutta Salminen ja Vadén painottavat, ettei de-fossilioituminen voi kuitenkaan tapahtua yksilöitymällä tai edus-tamalla näitä fossiilirakenteissa väärineläjien elämistapoja.⁹⁶

Koska defossilisoituminen ei voi tapahtua yksilön prosesseissa, on meidän löydettävä keinoja siirtää subjekti marginaaliin ja sen sijaan korostaa väärinelämisen toimintamalleja ja marginaaleis-sa elävää luontoa. ‘Ihmisen’, erityisesti ‘ihmisyksilön’ eli fossii-lisubjektin toimintamahdollisuuksien korostaminen globaalissa kriisissä ei tuota toimintaa, jolla olisi mahdollisuuksia purkaa fossiilista syntaksia. Haluankin sen sijaan ehdottaa posthuma-nistista luentaa ja toimintamalleja tavaksi lähestyä näitä defossi-lisoitumisen prosesseja.

Posthumanistinen luenta tuottaa mahdollisuuksia purkaa fossiili-subjektin keskeistä asemaa ja korostaa muita toimijoita verkottuneessa ympäristössä. Tässä kontekstissa korostuvat esimerkiksi taiteellisen tutkimuksen mahdollisuudet, sillä posthumanistisen tiedon tuottamisessa ja luennassa meidän on pyrittävä myös aktiivisesti ulos kielen prosesseista, joissa eriytyminen muista toimijoista tapahtuu.

5.4 PROSESSISTA

Aloitin tämän opinnäytetyön kirjoittamisen syksyllä 2018 ja tiesin prosessin alusta lähtien, että haluan kirjoittaa fossiilisudesta kuvataidekasvatuksen kontekstissa. Minua kiinnostivat lähtökohtaisesti öljyn vaikutus yhteiskuntien ja globaalien toimijoiden prosesseihin ja yksilöiden ajattelumalleihin. Tutkielmani rangaksi muodostui nopeasti Antti Salmisen ja Tere Vadénin kirja *Elo ja Anergia* (2018), jonka ajatukset ja hahmottelemat teoriat fossiilisesta syntaksista ja fossiilisubjekteista puhuttelivat henkilökohtaisia ja akateemisia näkemyksiäni. Teoksesta muodostui tutkielman aikana laajin viittauskohteeni, joka näkyy mielestäni tutkielman paikallisena yksiäänisyytenä ja lähteiden kyseenalaistamattomuutena, joka johtuu osittain myös omasta kokemattomuudestani aiheen tutkijana.

Kandidaatin opinnäyte on ensimmäinen pitkä akateeminen tekstini, jonka kirjoittaminen on ollut monipuolinen kokemus. Prosessin aikana valitsin Neste Oyj yhtiön ja heidän *Journey to Zero* -kampanjansa aineistoni pohjaksi, sillä kiinnostuin näennäisen kriittikömmästä keskustelusta liittyen yhtiön Nolla-Mökki-projektiin. Tavoitteeni oli tutkia fossiilista syntaksia ja Nolla-Mökin verkkojulkaisuista tuli sopiva tapausesimerkki, jonka avulla teorian tutkiminen mahdollistui. *Cabin life without a footprint* -verkkojulkaisu, jonka valitsin analyysini kohteeksi, osoittautui monipuoliseksi visuaaliseksi kentäksi, jossa fossiilisen syntaksin ja fossiilisubjektin yhteyksien tutkiminen oli mielenkiintoista ja ansiokasta.

Tutkielman kirjoittamisen aikana ongelmaksi osoittautui usein tutkittavan aiheen laajuus ja tutkielmassa käytettyjen teorioiden sekä metodisten työkalujen monimutkaisuus. Olen prosessin aikana päätenyt lukemaan useita luonnosta, kielestä ja kuvista sekä niiden tulkinnasta kirjoittaneita teoreetikkoja ja filosofiä, joiden kanssa olen myöhemmin tutkielmassani pyrkinyt käymään keskustelua. Tämä on prosessin aikana johtanut useisiin tilanteisiin, jotka ovat haastaneet omaa tietämystäni ja kykyäni ymmärtää käsiteltäviä aihealueita niiden laajuudella ja syvyydellä. Esimerkiksi valitsemani semiotiikkaa soveltava lukutapa vaati minua perehtymään semioottiseen tutkimukseen ja teoriaan, joka oli usein haastavaa, mutta lopulta palkitsevaa.

Kokonaisuudessaan kandidaatintutkielman kirjoittaminen on haastanut minua tutkimaan, ymmärtämään ja sanallistamaan uusia, mielenkiintoisia aiheita, teorioita ja ajatuksia. Toteutin tavoitteeni fossiilisen syntaksin ja fossiilisubjektin laadullisesta tutkimuksesta, mutta fossiilisuuden vaikutus yhteiskunnallisiin prosesseihin ja yksilöiden ajatteluun on liian laaja teema tässä yhteydessä. Aion tulevaisuudessa jatkaa fossiilijattelun haastamista uusissa tutkimussuunnissa, joita avaan seuraavaksi.

5.5 UUDET TUTKIMUSSUUNNAT JA VÄÄRINELÄVÄ KUVATAIDEKASVATUS

Fossiilisen syntaksin ja fossiilisubjektin tutkiminen yhden öljy-yhtiön narratiivin kautta oli mielenkiintoinen tutkimusprosessi. Aion myös tulevaisuudessa jatkaa fossiilisen syntaksin ja fossiilisubjektin parissa, mutta tapaustutkimuksen jälkeen on tärkeää myös lähestyä teorioita kriittisesti: Onko fossiilinen syntaksi ainoa tapa hahmottaa fossiiliyhteiskuntien toimintaa? Onko fossiilisubjekti toimiva teoria, jonka avulla on mahdollista hahmottaa yksilöiden fossiilisia toimintatapoja? Haluan syventyä Salmisen ja Vadénin kirjoituksiin sekä tutkia myös muita ääniä ja tapoja, joilla fossiilisten polttoaineiden vaikutusta yhteiskuntien toimintaan on mahdollista hahmottaa ja kritisoida. Näistä lähtökohdista haluan rakentaa myös uusia tutkimussuuntia ja tiedon sovelluksia esimerkiksi kuvataidekasvatuksen kentällä ja tutkimuksessa. Yksi näistä suunnista on väärinelävä kuvataidekasvatus⁹⁷.

Kuten olen jo aiemmin tutkielmassani todennut, fossiilinen syntaksi on järjestelmä, joka tuottaa fossiilisubjekteja, jotka ylläpitävät fossiilista syntaksia näennäisen rationaalisissa prosesseissa. Nämä prosessit tapahtuvat yksilössä, fossiilisubjektissa, mutta toimiakseen fossiilikapitalistinen yhteiskunta tarvitsee instituutioita, jotka aktiivisesti tuottavat näitä ajattelumalleja.

Yksi näistä instituutioista on koululaitos. Valtion tasolla toimiva koulutusjärjestelmä, joka valmistaa yksilöitä yhteiskunnan tarpeisiin, on subjekteja tuottava instituutio. Koulussa opetetaan niitä tietoja, taitoja ja ajattelumalleja, jotka koetaan poliittisesti, sosiaalisesti ja moraalisesti rationaalisiksi ja hyväksytyiksi. Myös kuvataidekasvatus on osa tätä järjestelmää ja on siis oletettava, että myös kuvataidetunneilla oppilaista muokataan fossiilisia subjekteja esimerkiksi käyttämällä erilaisia materiaaleja, kuten muovipohjaista akryylimaalaa.

97. Käytän sanaa kuvataidekasvatus yksikkönä kuvaamaan kaikkia niitä käytäntöjä ja toimintamalleja, joissa visuaalisten ja esteettisten elementtien tuottamista, käyttämistä, lukemista ja tulkintaa sekä historiaa lähestytään pedagogian näkökulmasta. Kun viittaaan kuvataidekasvatuksen tutkimukseen, viittaaan juuri näiden opetuskäytäntöjen tarkasteluun ja uusien toimintamallien sekä ajattelutapojen tuottamiseen. Kuvataidekasvatus ja taiteen opetuksen kenttä ei kuitenkaan ole yhtenäinen ja yksikölinen vaan sisältää monia tutkimussuuntia sekä toimintamalleja.

Kuvataidekasvattajana motiivini tutkia fossiilista syntaksia ja fossiilisen subjektin muodostumista, erityisesti visuaalisissa narratiiveissa, syntyy ajatuksesta, että näiden järjestelmien ymmärtäminen mahdollistaa teoriassa niiden purkamisen, aiemmin mainitsemani defossiilisoitumisen. Antti Salminen ja Tere Vadén argumentoivat, että fossiilisen syntaksin purkaminen tapahtuu väärinelämisen ja toisintekemisen prosesseissa ja myös kuvataidekasvatuksen tutkimuksessa voidaan etsiä tapoja tuottaa väärinelävää kuvataidekasvatusta. Tämä väärineläminen ei siis tapahdu sosiaaliseen kontekstiin ja yhteiskunnallisiin normeihin nähden, vaan fossiilisiin rakenteisiin ja fossiiliseen syntaksiin nähden.

Väärinelävässä kuvataidekasvatuksessa on mahdollista purkaa fossiilisen syntaksin rakenteita esimerkiksi kyseenalaistamalla kuvastojen myyttisyyttä, kuvittelemalla toisenlaisia, fossiilisista polttoaineista riippumattomia toimintamalleja ja tulevaisuuksia sekä hahmottamalla tapoja, joilla fossiilisuus piiloutuu yhteiskunnan rakenteisiin. Kuvittelu ja vaihtoehtoinen ajattelu ovat välttämättömiä uudenlaisen toiminnan mahdollistamiseksi ja kuvataidekasvattajilla on toimijoina mahdollisuus näiden toimintamallien korostamiseen luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella.

Myös posthumanistiset toiminta- ja ajattelumallit mahdollistavat väärinelävän kuvataidekasvatuksen toteuttamiseen. Korostamalla toimijoiden verkottumista ja purkamalla 'ihmisen' keskeistä asemaa on mahdollista haastaa fossiilisubjekteja pohtimaan omaa toimintaansa ja sen vaikutuksia sekä tapaa, joilla me aktiivisesti tuotamme toiseutta muihin organismeihin.

Tällä hetkellä väärinelävä kuvataidekasvatus on konsepti, mutta tulevaisuuden tutkimushaasteena on kysyä kysymyksiä, joiden avulla voidaan mahdollistaa myös konseptin mukaista toimintaa. Kysymyksiä kuten "Miten kuvataidekasvatus voi tuottaa toimintamalleja, jotka irrotautuvat fossiilisesta syntaksista ja hahmottava tapoja elää omavaraisesti?" sekä "Millaista on posthumanistinen kuvataidekasvatus, jossa 'ihmisen' toiminta ei ole keskiössä?"

Koen tärkeänä jatkaa väärinelävän kuvataidekasvatuksen ja niiden keinojen tutkimista, joilla fossiilisten polttoaineiden vaikutusta yksilöiden toimintaan ja ajatteluun on mahdollista purkaa koulujärjestelmästä ja muusta toiminnasta käsin.

Merkittäväksi nousevat kysymykset: Miten kuvataidekasvatus osallistuu fossiilisen järjestelmän ylläpitoon? Millaista on fossiilisuutta purkava kuvataidekasvatus? Miten posthumanistiset toimintatavat voivat tukea fossiilisuuden purkamista ja uusien toimintamallien kuvittelua?

Lopulta tarkoitukseni on myös luoda reikiä, aukkoja ja repeämiä fossiiliseen systeemiin ja kehittää ajattelua sekä tutkimusta, joka hahmottelee mahdollisuuksia fossiilisuuden ulkopuolella, ilman jakoa fossiilisuuteen, defossiilisoitumiseen ja post-fossiilisuuteen. Silloin tärkeiksi kysymyksiksi nousevat: Miten liikkua ulos fossiilisuuden käsitteestä? Millaisia nämä uudet käsitteet, teoriat ja ajattelumallit ovat ja voiko niitä kehittää nykyisessä humanistisessa kontekstissa? ja Millaisia ovat fossiilisuuden ulkopuoliset kuvataidekasvatuksen käytännöt? Näiden uusien tutkimussuuntien avulla on mahdollista purkaa ja uudelleenrakentaa niitä riippuvuussuhteita, jotka pitävät modernit yhteiskunnat tahmeina ja kestäättöminä, mutta näennäisen puhtaina, liukkaina ja alati kehittyvinä.

LÄHDELUETTELO

KIRJALLISET LÄHTEET

Barthes R. 1972. *Mythologies* (käänt. A. Lavers). New York: The Noonday Press. Alkuperäisjulkaisu 1957.

Foucault M. 2017. *Sanat ja asiat* (käänt. M. Määttänen). Helsinki: Gaudeamus. Alkuperäisjulkaisu 1966.

Kuusamo A. 1990. *Kuvien edessä. Esseitä kuvan semiotiikasta*. Helsinki: Gaudeamus.

Lummaa K. & Rojola L. 2014. *Mitä posthumanismi on?* Teoksessa K. Lummaa & L. Rojola (toim.) *Posthumanismi*. Turku: Eetos. 13-35 s.

Salminen A. & Vadén T. 2013. *Energia ja kokemus*. Tampere: niin & näin.

Salminen A. & Vadén T. 2018. *Elo ja anergia*. Tampere: niin & näin.

Seppänen J. 2001. *Katseen voima*. Tampere: Vastapaino.

Serres M. 1994. *Luontosopimus* (käänt. A. Virtanen & J. Vähämäki). Tampere: Vastapaino. Alkuperäisjulkaisu 1990.

ELEKTRONISET LÄHTEET

Airbnb. 2019. Nolla Cabin. Haettu 15.04.2019 osoitteesta

https://www.airbnb.com/rooms/27344516?location=Helsinki%2C%20Finland&adults=1&check_in=2018-09-03&check_out=2018-09-04&s=S0jhN_2l&guests=1

Anttila P. 2014. Tutkimisen taito ja tiedon hankinta. Haettu 15.04.2019 osoitteesta

<https://metodix.fi/2014/05/17/anttila-pirko-tutkimisen-taito-ja-tiedon-hankinta/#10.2%20Laadullisen%20tutkimuksen%20arviointi>

Artist and multitalent SAARA will be the first overnight guest of the Nolla cabin. Neste Oyj. 2018. Haettu 15.04.2019 osoitteesta

<https://www.neste.com/journeytozero/nolla-cabin/artist-and-multitalent-saara-will-be-the-first-overnight-guest-of-the-nolla-cabin/>

Cabin life without a footprint. Neste Oyj. 2018. Haettu 15.04.2019 osoitteesta

<https://www.neste.com/journeytozero/nolla-cabin/>

Cleantech Finland. 2015. Neste now world's largest producer of renewable fuels from waste and residues. Haettu 15.04.2019 osoitteesta

<http://www.cleantechfinland.com/-/neste-now-world-s-largest-producer-of-renewable-fuels-from-waste-and-residues>

Energiamaaailma. 2019. Fossiiliset energianlähteet. Haettu 15.04.2019 osoitteesta

<https://energiamaaailma.fi/mista-virtaa/fossiiliset-energialahteet/>

Ensimmäinen katsaus Nolla-mökin rakenteisiin. Neste Oyj. 2018. Haettu 15.04.2019 osoitteesta <https://www.neste.com/fi/journeytozero/nolla-cabin-fi/ensimmainen-katsaus-nolla-mokin-rakenteisiin/>

Euroopan Komissio. 2019. Ilmastomuutoksen seuraukset. Haettu 15.04.2019 osoitteesta [ec.europa.eu](https://ec.europa.eu/clima/change/consequences_fi), internetosoite https://ec.europa.eu/clima/change/consequences_fi

Finnish zero waste influencer Otso "Nollahukka" Sillanaukee will be consulting Nolla cabin visitors on sustainability. Neste Oyj. 2018. Haettu 15.04.2019 osoitteesta <https://www.neste.com/journeytozero/nolla-cabin/finnish-zero-waste-influencer-otso-nollahukka-sillanaukee-will-be-consulting-nolla-cabin-visitors-on-sustainability/>

Frilander J. 2018. Tyynenmeren jätepyörre jopa 16 kertaa isompi kuin on luultu – Suursiivous alkaa ensi kesänä. Haettu 15.04.2019 osoitteesta [yle.fi](https://yle.fi/uutiset/3-10131304), internetosoite <https://yle.fi/uutiset/3-10131304>

Frilander J. 2019. Tutkimus: Siirtyminen uusiutuvaan energiaan on mahdollista, turvallista ja edullisempaa kuin fossiiliset ja ydinvoima. Haettu 15.04.2019 osoitteesta [yle.fi](https://yle.fi/uutiset/3-10734977), internetosoite <https://yle.fi/uutiset/3-10734977>

Heima T. 2019. Leikkaavatko pienydinreaktorit Suomen kaukolämmön päästöt murto-osaan jo 2020-luvulla? – "Kaupallistaminen kahden vuoden päässä". Haettu 15.04.2019 osoitteesta [yle.fi](https://yle.fi/uutiset/3-10712860), internetosoite <https://yle.fi/uutiset/3-10712860>

Heiskanen H. 2019. Tutkimusraportti: Valtamerten lämpötila nousee odotettua nopeammin. Haettu 15.04.2019 osoitteesta [yle.fi](https://yle.fi/uutiset/3-10591385), internetosoite <https://yle.fi/uutiset/3-10591385>

Journey to Zero Hub. Neste Oyj. 2018. Haettu 15.04.2019 osoitteesta <https://www.neste.com/journeytozero/>

Kallunki E. 2018. Greenpeace hallituksen metsäpolitiikasta: Ilmastopolitiikan kannalta täysin kestäväntöntä, hiilinielut vähenevät erittäin rajusti. Haettu 15.04.2019 osoitteesta [yle.fi](https://yle.fi/uutiset/3-10455522), internetosoite <https://yle.fi/uutiset/3-10455522>

Kunnas R. 2016. Vallisaari avattiin kävijöille - ikävää jälkeä jo kahden viikon jälkeen. Haettu 15.04.2019 osoitteesta [iltalehti.fi](https://www.iltalehti.fi/uutiset/a/2016060321673101), internetosoite <https://www.iltalehti.fi/uutiset/a/2016060321673101>

Kokkonen Y. 2018. Tutkijat yllättyivät: Etelämantereen sulaminen kolminkertaistunut kymmenessä vuodessa. Haettu 15.04.2019 osoitteesta [yle.fi](https://yle.fi/uutiset/3-10253496), internetosoite <https://yle.fi/uutiset/3-10253496>

Meet Robin Falck – the designer behind the Nolla cabin. Neste Oyj. 2018. Haettu 15.04.2019 osoitteesta <https://www.neste.com/journeytozero/nolla-cabin/meet-robin-falck-the-designer-behind-the-nolla-cabin/>

Metsähallitus. 2019. Jokamiehen oikeudet ja -velvollisuudet. Haettu 15.04.2019 osoitteesta [luontoon.fi](https://www.luontoon.fi/jokamiehenoikeudet), internetosoite <https://www.luontoon.fi/jokamiehenoikeudet>

Mäkelä M. 2017. Maria Mäkelän kolumni "Kertomuksen vaarat". Haettu 15.04.2019 osoitteesta [kertomuksenvaarat.wordpress.com](https://kertomuksenvaarat.wordpress.com/2017/08/08/maria-makelan-kolumni-kertomuksen-vaarat/), internetosoite <https://kertomuksenvaarat.wordpress.com/2017/08/08/maria-makelan-kolumni-kertomuksen-vaarat/>

NOLLA – The Cabin That Was Never There. Neste Oyj. 2018. Haettu 15.04.2019 osoitteesta [youtube.com](https://www.youtube.com/watch?v=bXrgNBhDLjo), internetosoite <https://www.youtube.com/watch?v=bXrgNBhDLjo>

Tieteen termipankki. 2019. Semiotiikka. Haettu 15.04.2019 osoitteesta

<http://tieteentermipankki.fi/wiki/Nimitys:semiotiikka>

Tieteen termipankki. 2019. Syntaksi. Haettu 15.04.2019 osoitteesta

<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:syntaksi>

Paljon enemmän kuin perinteinen öljy-yhtiö. Neste Oyj. 2015. Haettu 15.04.2019 osoitteesta

<https://www.neste.com/fi/paljon-enem-m%C3%A4n-kuin-perinteinen-%C3%B6lji-yhti%C3%B6>

Suomen luonnonsuojeluliitto. 2019. Yli 20 000 ihmistä marssi vahvan ilmastopolitiikan puolesta. Haettu 15.04.2019 osoitteesta
<https://www.sll.fi/2019/04/06/yli-20-000-ihmista-marssi-vahvan-ilmastopolitiikan-puolesta/>

WWF Suomi. 2018. WWF:n Living Planet 2018 -raportti. Haettu 15.04.2019 osoitteesta wwf.fi, internetosoite
<https://wwf.fi/uhat/lpr/>

WWF Suomi. 2019. Suomalaiset ovat kuluttaneet osansa maapallon luonnonvaroista tänään. Haettu 15.04.2019 osoitteesta wwf.fi, internetosoite
<https://wwf.fi/wwf-suomi/viestinta/uutiset-ja-tiedotteet/Suomalaiset-ovat-kuluttaneet-osansa-maapallon-luonnonvaroista-taanan-3736.a>

WWF Suomi. 2019. Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen. Haettu 15.04.2019 osoitteesta wwf.fi, internetosoite
<https://wwf.fi/uhat/luonnon-koyhtyminen/>

KANSIKUVA

Birkinshaw P. 2007. Petrol. Haettu 16.04.2019 osoitteesta

<https://www.flickr.com/photos/binary-ape/508203163>

Creative commons lisenssi:
Attribution 2.0 Generic (CC BY 2.0).
Kuvaan on tehty muutoksia.

